

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för skogsekonomi

Nyckelbiotoper i allmänhetens blickfång

- en analys av svensk medierapportering 1991-2018

*Woodland key habitats in the public eye – an analysis of
Swedish media reporting 1991-2018*

Isabella Hallberg Sramek

Examensarbete/Självständigt arbete • 30 hp

Jägmästarprogrammet

Studentuppsats/Sveriges lantbruksuniversitet, nr 31

Institutionen för skogsekonomi

Umeå 2018

Nyckelbiotoper i allmänhetens blickfång - en analys av svensk medierapportering 1991-2018

Woodland key habitats in the public eye – an analysis of Swedish media reporting 1991-2018

Isabella Hallberg Sramek

Handledare: Annika Nordin, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för skoglig genetik och växtfysiologi
Extern handledare: Therese Bjärstig, Umeå universitet, Statsvetenskapliga institutionen
Examinator: Camilla Widmark, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för skogsekonomi

Omfattning: 30 hp
Nivå och fördjupning: A2E
Kurstitel: Examensarbete i Skogsvetenskap vid inst. för skogsekonomi
Kurskod: EX0839
Program/utbildning: Jägmästarprogrammet

Utgivningsort: Umeå
Utgivningsår: 2018
Serietitel: Studentuppsats
Delnummer i serien: nr 31
Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: media/dagspress, frameanalys, skogspolitik, biologisk mångfald, skogsstyrelsen, nyckelbiotop

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Skogsfakulteten
Institutionen för skogsekonomi

Sammanfattning

År 1993 startade en nationell inventering av nyckelbiotoper i Sverige med syftet att identifiera de biologiskt värdefulla miljöerna i skogslandskapet. I dagsläget omfattas nyckelbiotoper av en samrådsplikt i enlighet med Miljöbalken. För FSC-certifierade skogsägare är det dessutom inte tillåtet att avverka nyckelbiotoper.

År 2017 blossade en mediedebatt angående nyckelbiotoper upp, till följd av att Skogsstyrelsen beslutade att pausa inventeringen av nyckelbiotoper i nordvästra Sverige. För att få en bättre förståelse för hur debatten utvecklats över tid ansågs det lämpligt att genomföra en medieanalys.

En frameanalys av svensk dagspress genomfördes därför. Denna analys innebar att aktörer och deras inramningar av nyckelbiotoper identifierades och kategoriserades. Studien inkluderade fyra dagstidningar med långa tidsserier. Från dessa inkluderades de artiklar som inramade nyckelbiotoper, vilket totalt resulterade i 293 st. artiklar.

Resultatet visade att de vanligaste aktörerna som inramade nyckelbiotoper över tid var journalister, stat eller myndigheter samt miljöorganisationer, men även enskilda markägare eller deras företrädare samt organisationer som äger skog var relativt vanliga. I inramningarna var de vanligaste offren biologisk mångfald samt nyckelbiotoper, orsakerna var skogsbruk samt stat eller myndigheter och lösningarna var naturvård samt stat eller myndigheter.

Frekvensen av artiklar som inramat nyckelbiotoper har varierat över tid, och det fanns två större toppar i debatten. Den första toppen, år 1998/99, var bland annat kopplad till att Miljöbalken skapades och FSC bildades, medan den andra, år 2017/18, var en direkt följd av Skogsstyrelsens beslut om inventeringspaus. Denna topp innebar också att innehållet i debatten ändrades, till exempel vad gäller synen på nyckelbiotoper.

Denna studie har skapat en bättre förståelse för hur nyckelbiotopsdebatten utvecklats över tid, men för att förstå varför den utvecklats som den gjort, är ytterligare studier nödvändiga.

Nyckelord: media/dagspress, frameanalys, skogspolitik, biologisk mångfald, skogsstyrelsen, nyckelbiotop

Abstract

In 1993, a national inventory of woodland key habitats in Sweden started with the aim of identifying the biologically valuable areas in the forest landscape. At present, woodland key habitats are subject to a consultation obligation in accordance with the Environmental Code. Additionally, for FSC-certified forest owners, it is not permitted to harvest woodland key habitats.

In 2017, a media debate on woodland key habitats sparked up, as a result of the decision of the Swedish Forest Agency to pause the inventory of woodland key habitats in north western Sweden. In order to gain a better understanding of how the debate developed over time, it was considered appropriate to carry out a media analysis.

A frame analysis of Swedish daily press was therefore conducted. This analysis meant that actors and their frames of woodland key habitats were identified and categorized. The study included four daily newspapers with long time series. From these, the articles that framed woodland key habitats were included which resulted in 293 articles.

The result showed that the most common actors that frames woodland key habitats over time were journalists, state or authorities, environmental organizations, but also individual landowners or their representatives as well as organizations that own forests were relatively common. In the frames, the most common victims were biodiversity as well as woodland key habitats, the causers were forestry and state or authorities, and the helpers or solutions were nature conservation and state or authorities.

The frequency of articles that framed woodland key habitats varied over time, and there were two major peaks in the debate. The first peak, in 1998/99, was among other events connected to the creation of the Environmental Code and the formation of FSC, while the second, in 2017/18, was a direct consequence of the Forest Agency's decision on an inventory pause. The second peak also lead to a change in the debate for example regarding the view on woodland key habitats.

This study has contributed to a better understanding of how the debate about woodland key habitats has developed over time, but to understand why it developed as it did, further studies are necessary.

Keywords: media/daily press, frame analysis, forest policy, biodiversity, Forest Agency, woodland key habitat

Förord

Denna studie har genomförts som en del i ett forskningsprojekt inom SLU:s Future Forests. Future Forests är en kompetensplattform för tvärvetenskaplig forskning, utbildning och samverkan kring skogen och genomförs som ett samarbete mellan SLU, Umeå universitet och Skogforsk. Forskningsprojektet, som denna studie genomförs inom ramen för, syftar till att följa och analysera Skogsstyrelsens samverkansprocess kring nyckelbiotoper.

Att som student ha fått varit en del denna plattform och forskargrupp har varit oerhört givande, och jag vill därför rikta ett stort tack till först och främst mina handledare Therese Bjärstig och Annika Nordin, men också till övriga deltagare i forskargruppen.

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
1.1	Mål och syfte	9
2	Skogspolitiken och nyckelbiotoper	10
2.1	Sveriges skogsägare och skyddad skog	10
2.2	Förändringar i skogspolitiken	11
2.3	Nyckelbiotopsinventeringar	12
2.4	Inställningar till nyckelbiotoper	13
3	Analytiskt ramverk	15
3.1	Media och frameanalys	15
3.2	Aktörer och inramningar i tidigare frameanalyser	17
4	Metod och material	19
4.1	Urval och insamling av metadata	19
4.2	Datainsamling	22
4.3	Sammanställning och analys av data	24
5	Resultat	25
5.1	Utveckling över tid	25
5.2	Vanligaste inramningarna	30
5.3	Inramning av nyckelbiotopskonceptet	36
6	Diskussion och slutsatser	41
6.1	Utveckling över tid	41
6.2	Vanligaste inramningarna	46
6.3	Inramning av nyckelbiotopskonceptet över tid	49
6.4	Måluppfyllelse och fortsatt forskning	50
6.5	Slutsatser	50
	Referenslista	53
	Bilaga 1	55

1 Inledning

För att främja biologisk mångfald har Sverige skrivit under, samt ratificerat, ett flertal internationella och europeiska överenskommelser (Forsberg, 2012). Bland dessa finner vi exempelvis konventionen om biologisk mångfald, art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. Dessa ger sig till uttryck i bland annat Skogsvårdslagen, vars portalparagraf lyder:

”Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen” (SFS 2008:662).

För att bibehålla den biologiska mångfalden i skogslandskapet, och samtidigt värna de ekonomiska och sociala intressena, har Sverige arbetat fram det som ibland kallas den *svenska modellen* för skogsbruk (Appelstrand, 2007; Forsberg, 2012). Denna modell innebär att naturvård genomförs på flera nivåer, från trädnivå till landskapsnivå, där enstaka träd och mindre områden skyddas som en del av den *generella hänsyn* som markägaren förväntas lämna inom ramen för skogsvårdslagen, medan större områden och landskap skyddas av staten och därmed innehar ett *formellt skydd*. En tredje variant finns, som ett komplement till den generella hänsynen och det formella skyddet, och det är skogsägarens *frivilliga avsättningar*. För generell hänsyn och frivilliga avsättningar utgår ingen ersättning till markägaren, till skillnad från de formellt skyddade områdena. Däremot så kan de frivilliga avsättningarna bli formellt skyddade om staten anser dessa tillräckligt skyddsvärda och det finns ekonomiska medel tillgängliga (Appelstrand, 2007; Forsberg, 2012). Att markägare får ersättning vid formellt skydd av skog grundar sig i den så kallade äganderätten¹ som är inskriven i Regeringsformen (SFS 2010:1408).

Som ett led i att bevara den biologiska mångfalden i skogslandskapet har nyckelbiotopsinventeringar genomförts, av bland andra Skogsstyrelsen, sedan 1993, och genomförs fortfarande, med syftet att ”få bättre kunskap om var i skogslandskapet det finns biologiskt särskilt värdefulla miljöer.” (Skogsstyrelsen, 2016). År 1992 när nyckelbiotoper beskrevs första gången i Svensk botanisk tidskrift löd beskrivningen:

¹ Kallas äganderätt i folkmun, men benämns juridiskt som egendomsrätt.

”Ordet nyckelbiotop är ett nytt begrepp som avser de från naturvårdssynpunkt speciellt värdefulla miljöer, där det kan förväntas förekomma akut hotade, sårbara, sällsynta eller hänsynskrävande arter.” (Nitare och Norén, 1992)

Denna har ändrats över tid, och i handboken för inventering av nyckelbiotoper från 2014 beskrevs nyckelbiotoper enligt följande.

”En nyckelbiotop är ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har mycket stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter” (Skogsstyrelsen, 2014)

I dagsläget är ca 2 % av den produktiva skogsmarksarealen² i Sverige registrerad som nyckelbiotop, vilket enligt en kontrollinventering genomförd år 2000 av Skogsstyrelsen motsvarar ungefär hälften av den totala arealen nyckelbiotoper i Sverige (Skogsstyrelsen, 2016).

Nyckelbiotoper som uppgår till och med 5 % av den totala arealen av en fastighet förväntas skyddas av markägaren genom frivilliga avsättningar, medan fastigheter där nyckelbiotopsarealen överstiger 5 % prioriteras när staten formellt skyddar skog, i enlighet med den nationella strategin för formellt skydd av skog antagen 2005 (NoS, 2005). Markägaren är dock inte tvungen att frivilligt avsätta nyckelbiotoper, då frivilliga avsättningar är just frivilliga. Däremot är markägaren skyldig enligt Miljöbalken att ingå samråd med Skogsstyrelsen innan åtgärder genomförs som på något sätt kan skada och/eller påverka en nyckelbiotop (SFS 1998:808). Dessa samråd kan leda till ett formellt skydd av nyckelbiotopen. Utöver detta finns det också frivilliga skogliga certifieringar (exempelvis FSC³ och PEFC⁴) som helt eller delvis förbjuder certifierade markägare att på något sätt skada nyckelbiotoper (FSC, 2010; PEFC, 2017).

I dagens skogspolitiska debatt är nyckelbiotoper ett aktuellt ämne. Detta visar sig inte minst i media där nyckelbiotoper omskrivs frekvent. Anledningen till att debatten tog fart verkar framförallt vara att Skogsstyrelsens generaldirektör i en debattartikel i Dagens Nyheter 2017-03-10 gick ut med att Skogsstyrelsen skulle pausa inventeringen av nyckelbiotoper i nordvästra Sverige. Efter detta hittar vi bland andra följande rubriker i dagspressen ”Ett klokt beslut”⁵, ”Protestaktion mot

² Definitionen av produktiv skogsmark är att den producerar mer än en skogskubikmeter per hektar och år (Skogsstyrelsen, 2014).

³ FSC är en förkortning av Forest Stewardship Council.

⁴ PEFC är en förkortning av Programme for the Endorsement of Forest Certification.

⁵ Västerbottens-Kuriren 2017-03-11

Skogsstyrelsen”⁶, ”Skogsstyrelsens chef får hård intern kritik”⁷, ”Klimatet viktigare än biologisk mångfald”⁸, ”Regeringen måste agera om nyckelbiotoperna”⁹, ”Storm i Skogssverige om nyckelbiotoper”¹⁰, ”Ett av de största sveken mot naturvården i Sverige”¹¹, ”Naturvård ska ej kränka skogsägarens rätt”¹². Utifrån detta är det tydligt att det råder delade meningar kring nyckelbiotoper och nyckelbiotopsinventeringen i Sverige, och då nyckelbiotopskonceptet anammats av flertalet andra länder i norra Europa¹³ (Timonen m.fl., 2017), går det inte att utesluta att den debatt som just nu pågår i Sverige också kan komma att påverka resten av norra Europa.

Media utgör en viktig arena för den debatt som förs mellan olika intressen – och därigenom indirekt även för den fortsatta politiska utvecklingen – både genom att dagspressen är en viktig informationskälla för allmänheten, men också eftersom att media används som plattform för aktörer som vill påverka den skogspolitiska debatten (Kleinschmit och Sjöstedt, 2014). Mot bakgrund av detta är det intressant att närmare studera hur debatten kring nyckelbiotoper förs i media, och därigenom identifiera vilka aktörer det är som är involverade, och vilka frågor och perspektiv de lyfter i debatten. Det är också intressant att undersöka om detta förändrats över tid för att få en förståelse för debattens utveckling.

Ingen tidigare studie har undersökt nyckelbiotopsdebatten som förts i dagspress, däremot finns det studier som undersökt angränsade ämnen. Till exempel enskilda markägares inställningar till nyckelbiotoper (Götmark, 2009), skogsbrukets och miljörelers inställningar till biologisk mångfald och till viss del nyckelbiotoper (Uggla m.fl., 2016), norrbottniska aktörers inställningar till skogsskydd (Beland Lindahl, 2009), skogliga konflikter i svensk dagspress (Westling, 2012), samt inramningen av aktörer i skogsskyddsdebatten i internationell dagspress (Park och Kleinschmit, 2016).

Av dessa studier är studien av Westling (2012) den som ligger närmast en medieanalys av nyckelbiotopsdebatten, den hade dock en mycket bredare ansats. Det intressanta med den studien är att den visade att det i naturvårdskonflikter i svensk dagspress ofta framförs argument kopplade till biologisk mångfald, ekonomi, miljömål, äganderätt och sociala värden, samt att de aktörer som framträtt i dessa konflikter ofta är markägare, myndigheter och miljöorganisationer. Studien visade också att konflikter kopplade till naturvård skiljer sig geografiskt och att det i norra

⁶ Nerikes Allehanda 2017-03-24

⁷ Dagens Nyheter 2017-04-07

⁸ Dagens Nyheter 2017-04-18

⁹ Dagens Nyheter 2017-04-18

¹⁰ Göteborgs-Posten 2017-04-22

¹¹ Nerikes Allehanda 2017-04-23

¹² Västerbottens-Kuriren 2018-01-09

¹³ De länder som anammat nyckelbiotopskonceptet är Finland, Norge, Estland, Lettland och Litauen.

Sverige är vanligare att naturvården motiveras av biologisk mångfald, miljömål och lagstiftning, medan det i södra Sverige också förekommer att naturvården motiveras utifrån sociala värden såsom friluftsliv.

Sammanfattningsvis är dessa studier ett bra underlag för att få en mer generell bild av olika aktörers inställningar till naturvårdspolitiken i Sverige och hur denna har yttrat sig i allmänhetens blickfång, det vill säga dagsmedia, men för att verkligen förstå den specifika debatten om nyckelbiotoper och dess eventuella uppbyggnad över tid, så finns det ett behov av att genomföra en ytterligare studie med ett tydligt fokus på just mediedebatten kopplad till nyckelbiotoper per se.

1.1 Mål och syfte

Målet med studien är att kunna presentera en översikt av de perspektiv media, och andra aktörer som varit aktiva i dagspressen, förmedlat vad gäller nyckelbiotoper och nyckelbiotopsinventeringarna till allmänheten, hur detta förändrats över tid, samt en analys för att förstå och förklara varför debatten utvecklats som den gjort.

Syftet är att ge en bakgrund och historik till den pågående debatten angående nyckelbiotoper, för att utifrån detta kunna förstå och förklara varför debatten eskalerat och är så intensiv i dagsläget.

De frågeställningar som ska besvaras för att åskådliggöra detta är:

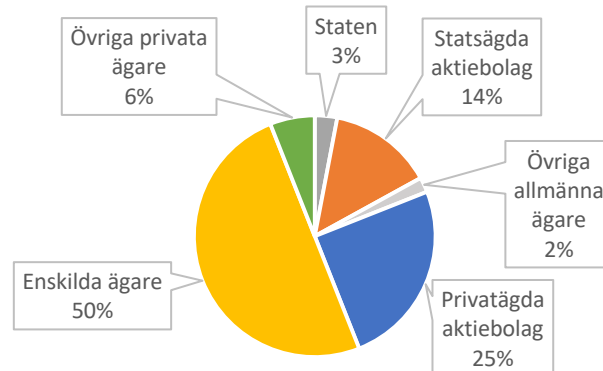
- Hur har nyckelbiotopsdebatten förändrats över tid i svensk dagsmedia?
- Vilka aktörer har varit mest frekvent i debatten?
- Vilka inramningar har varit mest frekventa i debatten?
- Skiljer sig debatten mellan olika dagsmedia?
- Kan en analys av media användas för att förstå debattens utveckling?

2 Skogspolitiken och nyckelbiotoper

I detta kapitel ges en fördjupad bakgrund kring nyckelbiotopernas roll i den svenska skogspolitiken. Detta genom att det först ges en del bakgrund om hur skogsägarstrukturen ser ut i Sverige och hur stor andel av skogen som i dagsläget är skyddad, sedan följer en beskrivning av de förändringar som skett i skogspolitiken sedan början av 1990-talet. Efter det följer en beskrivning av hur nyckelbiotopsinventeringarna genomförts över tid och vad de resulterat i. Avslutningsvis presenteras vad tidigare studier kommit fram till om olika aktörs inställningar till nyckelbiotoper.

2.1 Sveriges skogsägare och skyddad skog

Den totala arealen skogsmark i Sverige uppgår till 28 miljoner hektar (Skogsstyrelsen, 2014). Av den består 5 miljoner hektar av improduktiv skogsmark (tillväxten är mindre än en skogskubikmeter per hektar och år), som därmed är skyddad från skogsbruk medan resterande 23 miljoner hektar består av så kallad produktiv skogsmark. Hälften av den ägs av Sveriges 330 000 enskilda ägare (Figur 1). Majoriteten av dessa äger mindre än 100 hektar, och endast ett fåtal, färre än 800 ägare, äger

Figur 1. Fördelning av Sveriges 23 miljoner hektar produktiva skogsmark på ägarklasser år 2012 (Skogsstyrelsen, 2014)

mer än 1000 hektar. Sverige har alltså många skogsägare med små skogsinnehav, dessa räknas vanligen till småskogsbruket och har sin tyngdpunkt i södra Sverige (Skogsstyrelsen, 2014; Skogsstyrelsen, 2016). Utöver detta ägs också en hel del skogsmark av aktiebolag, staten, kyrkan och övriga ägare och de har sin tyngdpunkt i norra Sverige. De största av dessa, det vill säga Bergvik Skog, Holmen, SCA och Sveaskog räknas till storskogsbruket, övriga till mellanskogsbruket.

Av den produktiva skogsmarken är 1,1 miljoner hektar formellt skyddad skog av staten (NoS, 2017) och 1,2 miljoner ha uppskattas vara skyddad genom skogsägarnas frivilliga avsättningar (Skogsstyrelsen, 2017). Den totala arealen formellt skyddad skog samt frivilliga avsättningar uppskattas därav att uppgå till 9,9 % av den produktiva skogsmarken. Vad gäller nyckelbiotoper, som totalt uppgår till 0,5 miljoner hektar, ligger ungefär hälften av Sveriges areal nyckelbiotoper, på produktiv skogsmark, på marker ägda av småskogsbruket (Skogsstyrelsen, 2016). Av dessa har 40 % av nyckelbiotoperna på småskogsbrukets marker ett formellt skydd medan motsvarande siffra för storskogsbruket är 3 %.

2.2 Förändringar i skogspolitiken

Nyckelbiotoper började inventeras i samband med 1993 års Skogsvårdslag (Skogsstyrelsen, 2016). I lagen gavs det miljömässiga hållbarhetsmålet samma vikt som det ekonomiska målet, vilket då var nytt för svensk skogsvårdslag (SFS 1979:429). Utöver detta togs också en hel del av det gamla regelverket bort och istället gavs skogsägarna en större frihet att själva styra sitt skogsbruk, under förutsättning att detta sköttes på ett ansvarsfullt sätt (Appelstrand, 2007). Det var då begreppet *frihet under ansvar* myntades och svensk skogsvårdslag tog steget från *government to governance*. Government, som kännetecknade den gamla Skogsvårdslagen, bygger på toppstyrning av stat och myndigheter samt en mer detaljstyrande lagstiftning medan governance, som den nya lagstiftningen kännetecknas av, bygger på en mer inkluderande styrning samt ett mjukare regelverk.

Förutom de ändringar som gjordes i Skogsvårdslagen under 1990-talet, skapades också Miljöbalken (SFS 1998:808) år 1998 (Forsberg, 2012). Som tidigare nämnt, är det enligt denna, 12 kap. 6 §, som markägare är skyldiga att ingå samråd med Skogsstyrelsen innan åtgärd sker i en nyckelbiotop. Enligt Skogsstyrelsen hanterades 880 samråd gällande nyckelbiotoper under år 2015 (Skogsstyrelsen, 2016).

Unders slutet av 1990-talet gick också flertalet skogliga aktörer och intressenter ihop och skapade certifieringsorganisationerna FSC och PEFC (Schlyter, m.fl., 2009). Certifieringsorganisationerna satte upp egna regler och riktlinjer för hur certifierade markägare borde sköta sin skog. De skapade också regelverk för hur certifierade markägare ska hantera nyckelbiotoper.

Enligt FSC, som är det certifieringsorgan som är vanligast bland storskogsbruket och bildades år 1998, ska nyckelbiotoper undantas skogsbruk (FSC, 2010). Enligt PEFC, som är vanligast förekommande bland småskogsbruket och bildades år 2001, ska nyckelbiotoper som understiger 5 % av den totala fastighetens areal undantas skogsbruk, medan de nyckelbiotoper som överstiger 5 % får brukas under förutsättning att markägaren först ingår samråd med Skogsstyrelsen i enlighet med Miljöbalken (PEFC, 2017).

Vad gäller de nationella strategierna för skydd av skog ryms dessa inom ramen för miljömålet ”*Levande skogar*” som antogs år 1999 (NoS, 2005). Där framgår att skogsägarna själva förväntas göra frivilliga avsättningar för att målen för skydd av skog skall kunna uppfyllas. Utöver detta ska regeringen också avsätta medel för att formellt skydda skog.

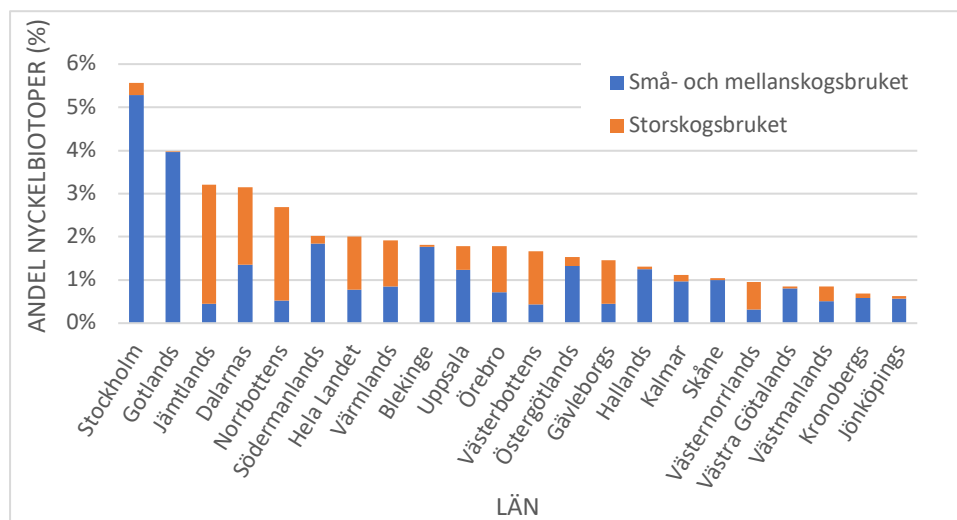
2.3 Nyckelbiotopsinventeringar

Två större nyckelbiotopsinventeringar har genomförts i Sverige varav den första genomfördes år 1993 – 1998 och den andra år 2001 – 2006 (Skogsstyrelsen, 2016). Dessa inventeringar genomfördes av Skogsstyrelsen på småskogsbrukets marker, medan mellan- och storskogsbruket fick i ansvar att genomföra inventeringarna i egen regi. Efter 2006 fortsatte Skogsstyrelsen att identifiera och registrera ytterligare nyckelbiotoper, men då också på mellan- och storskogsbrukets marker, som en del av myndighetens löpande arbete. Under 2017 meddelade regeringen i ett pressmeddelande att nyckelbiotoper skulle inventeras under ytterligare en 10 års period med start hösten 2017¹⁴.

Sedan avslutet av den första inventeringen har Skogsstyrelsen med jämna mellanrum sammanställt resultatet av inventeringarna och därmed också redovisat arealen och andelen nyckelbiotoper i Sverige (Skogsstyrelsen, 1999; 2004; 2007; 2016). Efter varje sammanställning har en ökad areal och andel uppvisats, för alla län, i relation till den föregående sammanställningen, med bara ett undantag. Det undantaget är Västmanlands län där arealen nyckelbiotoper som uppgavs i sammanställningen från år 2007 visade på en minskning i jämförelse med arealen som uppgavs år 2004, men i det stora hela har arealen och andelen kontinuerligt ökat.

¹⁴ Pressmeddelande från regeringen, 2017-09-04. Regeringen satsar för att bevara skyddsvärda skogar. (<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/09/regeringen-satsar-for-att-bevara-skyddsvarda-skogar/>)

Förutom att arealen och andelen nyckelbiotoper skiljer sig åt över tid så skiljer de också mellan länen (figur 2), där lägst andel redovisas i Jönköpings län som hade 0,6% nyckelbiotoper per areal produktiv skogsmark år 2016, medan motsvarande siffra för Stockholms län, som hade störsts andel, var 5,6% (Skogsstyrelsen, 2016). Dessutom skiljer också medelarealen nyckelbiotoper mellan länen och över tid (Skogsstyrelsen, 1999; 2016). Till exempel har medelarealen för småskogsbruket i Norrbottens län, som har högst medelareal i rapporten från år 2016, ökat från 5,3 hektar år 1999 till 8,9 hektar år 2016. För Jönköpings län, som hade lägst medelareal år 2016, har medelarealen minskat från 1,4 hektar år 1999 till 1,2 hektar år 2016. Totalt har medelarealen på nationell nivå ökat från 3,0 hektar år 1999 till 4,7 år 2016¹⁵.

Figur 2. Andelen nyckelbiotoper per areal produktiv skogsmark fördelat på län. (Skogsstyrelsen, 2016)

2.4 Inställningar till nyckelbiotoper

Tidigare studier av markägares samt skogsbrukets och miljörelsens inställning till nyckelbiotoper har genomförts (Götmark, 2009; Ugglan m.fl., 2016). Bland annat visar Götmark (2009), som analyserade enkätsvar från 102 markägare med nyckelbiotoper på sin fastighet, att det finns fyra faktorer som påverkar om markägare upplevt en konflikt med myndigheterna rörande skog. De konflikter som uppstått var kopplade till skogsavverkning, skydd av skog samt ekonomisk ersättning för skog och de fyra faktorer som var avgörande för om markägaren upplevt konflikt eller inte var andelen nyckelbiotoper, ålder på markägaren, markägarens inställning

¹⁵ I rapporten från 2016 ingick också mellanskogsbruket (Skogsstyrelsen, 2016).

till nyckelbiotoper samt markägarens personliga kontakter med myndigheter där en stor andel nyckelbiotoper, låg ålder på markägaren, negativ inställning till nyckelbiotoper samt bristfälliga kontakter med myndigheter i större utsträckning leder till konflikter. Enligt enkäten skulle en ökad flexibilitet vad gäller kompensation till ägaren, fler personliga kontakter i relation till myndigheter samt en större kompensation till markägare leda till färre konflikter.

Ugglas m.fl. (2016) har gjort en kvalitativ analys av skogsbrukets och miljörelsens inställningar till biologisk mångfald, och visar att skogsbrukets företrädare (Skogsindustrierna) och miljörelsens företrädare (Naturskyddsföreningen) är överens om att det är viktigt att bevara den biologiska mångfalden. De är däremot oense om hur den biologiska mångfalden ska bevaras och om den i dagsläget är hotad. Enligt Skogsindustrierna är det pågående arbetet med att bevara den biologiska mångfalden tillfredställande, genom att skog idag skyddas i enlighet med den tidigare nämnda *svenska modellen*. Naturskyddsföreningen yrkar på att mer skog bör skyddas, bland annat genom att fler nyckelbiotoper behöver identifieras samt genom att det gällande regelverket måste tillämpas hårdare, då de anser att skogsbruket i dagsläget inte följer gällande svensk lag och internationella överenskommelser.

3 Analytiskt ramverk

I detta kapitel presenteras det analytiska ramverk medieanalysen utgår ifrån. Detta består i stort av en beskrivning av hur media och frameanalyser går till och sedan presenteras intressanta resultat från tidigare frameanalyser.

3.1 Media och frameanalys

Den uppmärksamhet miljöfrågor får i media beror på vilka andra medialt intressanta frågor som ges utrymme (Djerf-Pierre, 2012). Det vill säga olika typer av nyheter konkurrerar med varandra om ett begränsat utrymme. Enligt studien av Djerf-Pierre tenderar dessutom frekvensen av miljöfrågor i svensk media att fluktuera mellan åren i ett cykliskt mönster. Detta verkar bero på att när en nyhet som involverar en miljöfråga får ett stort medialt intresse, tenderar även de mindre medialt intressanta nyheterna, som involverar miljöfrågor, att ges utrymme i media under en begränsad period. Detta skapar därmed ett cykliskt mönster för miljöfrågor i media.

För att analysera vilka perspektiv av ett problem som presenteras i media samt vilka aktörer det är som förmedlar dessa perspektiv kan frameanalyser genomföras. Bland annat har Feindt och Kleinschmit (2011), Kleinschmit och Sjöstedt (2014), Park och Kleinschmit (2016), samt Sadath m.fl. (2013) genomfört frameanalyser baserad på Benford och Snow (2000) teori om aktörer och hur de använder *frames*, eller inramningar på svenska, för att framställa och nå fram med sitt budskap. Dessa teorier går att applicera på aktörer och inramningar i media, se figur 3 för dess beståndsdelar.

Figur 3. Illustration av de olika elementen i en frameanalys enligt Benford och Snow (2000).

Enligt Kleinschmit och Sjöstedt (2014) särskiljer sig aktörerna som framträder i media genom det utrymme media givit dessa aktörer. Att få tillträde till och

utrymme i media är ingen självklarhet, utan det är endast de aktörer som lever upp till särskilda mediekriterium som släpps igenom. Media fungerar därmed som ett filter där endast de mest medialt intressanta aktörerna släpps fram. En aktör måste därmed också tävla med andra aktörer om att vara den aktör som är mest medialt intressant, vilket gör att den aktör som bedöms vara mest intressant också är relativt vilka andra aktörer som vill presentera sitt perspektiv av det specifika problemet (Fiendt och Kleinschmit, 2011). En aktörs styrka kopplat till ett särskilt problem kan därav mätas kvantitativt genom att mäta hur ofta den specifika aktören framträder i media i relation till andra aktörer.

De aktörer som lyckas ta sig igenom filtret och därmed utkonkurrera andra aktörer ges möjlighet att rama in det aktuella problemet (Kleinschmit och Sjöstedt, 2014). Definitionen och syftet med en inramning är enligt Entman:

“Framing highlights particular pieces of information about an item, thereby assigning more importance to that information which naturally has an impact on audiences' interpretation of news stories.” (Entman, 1993)

Genom att rama in ett problem presenterar därmed en aktör endast den information som gynnar dennes egna intressen, och detta har sedan effekt på hur allmänheten uppfattar budskapet som förs fram (Entman, 1993). Till exempel är följande inramningar vanliga i Sverige kopplat till debatten om naturvård och skydd av skog ”skydd av skog för biologisk mångfald” och ”skogsbruk för jobb och välfärd” varav de båda används av stat eller myndigheter, den första används av miljöorganisationer samt den andra av skogsbrukets företrädare (Beland Lindahl, 2009). Utöver dessa finns det andra inramningar som inte ges utrymme i skogsskyddsdebatten, exempelvis ”skydd av skog för urbefolkningens intressen” och ”skydd av skog för lokala intressen” trots att dessa i allra högsta grad är av relevans.

Enligt Benford och Snow (2000) är tre element särskilt vanliga vid inramningar av problem, se figur 3. Det första är ett diagnostiskt element som används för att peka ut *orsaken* till problemet, det andra ett prognostiskt element som används för att peka ut *lösningen* på problemet och det tredje ett motiverande element som används för att peka ut den/det som blir lidande av problemet, det vill säga *offer*, (Benford och Snow, 2000; Kleinschmit och Sjöstedt, 2014). För att illustrera hur dessa element kan te sig följer här tre fiktiva inramningar av nyckelbiotoper:

”På grund av *människans girighet* (orsak) har den *biologiska mångfalden* (offer) urholkats och därför måste vi nu *avsätta ekonomiska medel* (lösning) för att kunna *skydda fler nyckelbiotoper* (lösning)”

Nyckelbiotoper (offer) hamnar i skottelden när *skogsbrukets företrädare debatterar med miljörörelsen* (orsak).

”Till följd av *Skogsstyrelsens registrering av nyckelbiotoper* (orsak) har *flertalet skogsägare* (offer) mist rätten att bruka sin egen skog vilket bryter mot *äganderätten* (offer). För att få bukt med detta problem måste *vi stoppa inventeringarna och registreringarna av nyckelbiotoper* (lösning)”.

Dessa inramningar illustrerar att nyckelbiotoper kan inramas så att de antingen är orsaken, offret eller lösningen på problemet. Exemplet visar också att en inramning kan innehålla flera av ett element (se den första inramningen där det fanns två lösningar). Varje inramning behöver heller inte innehålla alla tre elementen (se den andra inramningen där lösning saknas). Inramningar är därmed inte helt förutsägbara och beroende på hur inramningar formuleras så kommer detta att påverka hur allmänheten uppfattar problemet.

3.2 Aktörer och inramningar i tidigare frameanalyser

I en studie av Park och Kleinschmit (2016) identifierades de aktörer som inramades som orsak och offer för att se hur ofta en aktör ramades in enskilda aktörer som offer och lösningar. Studien var avgränsad till att genomsöka artiklar rörande skydd av skog i internationell media och de aktörskategorier som användes var företrädare för stat och myndigheter, rättsväsendet, mellanstatliga organisationer, forskare, icke-statliga organisationer, individer, journalister och övriga. Resultatet visade att de aktörer som oftast framträder i media är journalister, stat och myndigheter, individer och forskare i denna ordning. När dessa sedan ramar in problematiken kring skydd av skog är det vanligt att de pekar ut enskilda aktörer som lösningar, men desto ovanligare att de pekade ut aktörer som orsaken. Det förekom i vissa fall att en aktör pekade ut sig själv som lösningen, men det fanns inga fall där en aktör pekade ut sig själv som orsak. Vanligast var att stat och myndigheter pekades ut som orsak, och att stat och myndigheter, individer och icke-statliga organisationer pekades ut som lösningar.

Ett annat sätt att använda framing-metodiken illustreras av Sadath m.fl. (2013) som endast använde ett fåtal kategorier för de olika elementen, detta eftersom att det var ett fåtal specifika inramningar som studien ville belysa. De valde också att bara använda sig av elementen offer och orsak då problemet de undersökte var konflikter mellan människa och tiger och syftet med studien var att undersöka om aktörer och dess inramningar skiljde sig mellan nationell media i Bangladesh och internationell media. De få kategorier som användes för offerelementet var tiger, människa och

både tiger och människa, medan kategorierna för orsaken var tiger, människa, klimatförändringar samt habitatförlust. Resultat visade att tigern i högre utsträckning pekades ut som offer i internationell media medan människan pekades ut som offer i högre utsträckning i nationell media. Detta visar att olika nivåer av media använder olika inramningar och att det i detta fall var vanligare att lyfta tigern ur ett biologisk mångfaldsperspektiv i internationell press medan den i nationell press lyftes som ett hot mot människoliv.

I en studie av Kleinschmit och Sjöstedt (2014) studerades vilka aktörer och inramningar som var framträdande vad gäller skog och klimat i svensk media, i det fallet Dagens Nyheter. De kategorier som användes för aktörerna och inramningarna var liknande dem som användes i studien av Park och Kleinschmit (2016), men med tillägget att kategorier som inte var aktörer exempelvis "naturen", "samhället" och "utvecklingsländer" adderades. De hade också lagt till underkategorier till vissa huvudkategorier. Resultatet visade att de mest framträdande aktörerna i media var forskare, journalister och stat och myndigheter, i likhet med studien av Park och Kleinschmit (2016). Samhället var det som oftast blev anklagat som orsak, medan naturen var det vanligaste offret och stat och myndigheter framställdes som den vanligaste lösningen.

4 Metod och material

För att studera nyckelbiotopsdebatten i media genomfördes en frameanalys av svensk dagspress. Denna typ av analys har tidigare genomförts i ett flertal studier (se exempelvis Feindt och Kleinschmit, 2011; Kleinschmit och Sjöstedt, 2014; Park och Kleinschmit, 2016; Sadath m.fl., 2013) och den går ut på att identifiera och kategorisera de olika aktörerna som deltar i debatten samt hur de ramar in det aktuella ämnet, vilket i detta fall är nyckelbiotoper. Att metoden använts tidigare är en stor fördel, då det underlättar studiens genomförande och jämförbarheten av resultaten. Metoden behövdes däremot ändå anpassas för att uppnå syftet för denna studie, vilket ledde till en del kritiska avvägningar som diskuteras här nedan integrerat med metodbeskrivningen. Det lades också till ett moment i metoden, som inte var inkluderat i de tidigare studierna (Kleinschmit och Sjöstedt, 2014; Park och Kleinschmit, 2016; Sadath m.fl., 2013), och det var att citat inhämtades från artiklarna för att kunna belysa en ytterligare dimension av debatten. En beskrivning av och diskussion kring den använda metoden och dess olika moment följer därför i det här kapitlet. Dispositionen av kapitlet följer en kronologisk ordning och inleds därför med hur urval och insamling av metadata gick till, sedan hur datainsamlingen gick till och avslutningsvis beskrivs det kortfattat hur sammanställningen och dataanalysen gick till.

4.1 Urval och insamling av metadata

Eftersom att Sadath m.fl. (2013) visade att de aktörer som framträder i media och deras inramningar skiljer sig mellan olika nivåer, i det fallet mellan nationell och internationell press, så har var det intressant att inkludera både nationell och lokal dagspress i studien. Det var också intressant att undersöka om det fanns regionala skillnader eftersom att Westling (2012) visat att argumenten i naturvårdsdebatten skiljer sig något mellan södra och norra Sverige, samt eftersom att andelen

nyckelbiotoper också skiljer mycket mellan länen (se figur 2; Skogsstyrelsen 2016), det var därför intressant att inkludera tidningar från olika landsdelar.

För att identifiera de tidningar som skulle inkluderas i studien, söktes alla dagstidningar med artiklar som inkluderade ordet nyckelbiotop*¹⁶ ut med hjälp av online-verktyget Mediearkivet¹⁷. De tidningar med längst tidsserie i Mediearkivet valdes ut, eftersom att dessa skulle kunna illustrera hur debatten sett ut över tid, för att sedan kategoriseras. Dessa kategorier var ”nationell” och ”lokal” dagspress. I nästa steg delades de lokala tidningarna in i kategorier baserad på vilken landsdel de var lokaliserade i det vill säga ”Götaland”, ”Svealand” och ”Norrland”. Den dagstidning med längst tidsserie från respektive landsdel samt från den nationella kategorin inkluderas i studien (se tabell 1). Dessa tidningar hade också ett relativt högt läsartal, tillsammans hade de över en miljon läsare år 2017, vilket gjorde att de ansågs särskilt lämpliga. Hade fler tidningar haft lång tidsserie i Mediearkivet, så hade läsartal förmodligen fått väga tyngst vid urvalet av tidningar, men eftersom att relativt få tidningar hade en lång tidsserie, och det ansågs viktigt för att uppnå syftet med studien, så prioriterades lång tidsserie före läsartal.

Tabell 1. *Tidningar som inkluderades i studien. (Från Mediearkivet)*

Tidning	Geografiskt område	Första uppdatering i Mediearkivet	Första artikel med "nyckelbiotop*"	Uppdateras fortfarande?	Läsartal (2017)	Landsdel
Dagens nyheter	Nationell	1991-11-13	1991-12-06	Ja	612 000	-
Västerbottens-Kuriren	Lokal	1987-11-30	1993-10-16	Ja	71 000	Norrland
Göteborgs-Posten	Lokal	1994-01-02	1994-06-20	Ja	320 000	Götaland
Nerikes Allehanda	Lokal	1997-01-03	1997-09-22	Ja	95 000	Svealand

I ett nästa steg extraherades de artiklar som innehöll ordet nyckelbiotop* från respektive tidning fram till och med 2018-03-31. Det resulterade i totalt 442 st. artiklar som alla gavs unika artikel ID:n. Att endast plocka ut de artiklar som innehöll ordet nyckelbiotop* var ett sätt att tydligt avgränsa studiens omfång. Detta kan däremot ha medfört att artiklar som omnämnt nyckelbiotoper eller nyckelbiotopsinventeringen, men som inte använt just de benämningarna, inte fångades upp. Dessa borde däremot vara försumbara, då begreppet antogs av författaren ha få eller inga vedertagna synonymer. För en bredare bild av skogliga konflikters utveckling över

¹⁶ Med asterix (*) i slutet av ordet inkluderades alla böjningar och ändelser av ordet nyckelbiotop.

¹⁷ <https://www.retriever.se/product/mediearkivet/>

tid i media, där naturvårdskonflikter är en av dem, går det att istället fördjupa sig i studien av Westling (2012).

De artiklar som ramade in nyckelbiotoper valdes sedan ut att bli inkluderade i studien. Det vill säga, de artiklar som antingen pekade ut nyckelbiotoper eller nyckelbiotopsinventeringen som en del av ett problem genom att presentera dem som ett offer, en orsak eller en lösning. Detta medförde att alla de artiklar där nyckelbiotoper eller nyckelbiotopsinventeringen bara omnämndes, inte inkluderades. Exempel på sådana är ”nyckelbiotoper har inventerats” eller ”på fastigheten intill ligger det en nyckelbiotop”, dessa inkluderades inte eftersom de inte antogs ha någon större påverkan på allmänhetens uppfattning av nyckelbiotoper. Däremot inkluderades ”nyckelbiotoper har inventerats med syftet att få större kunskap om var de biologiskt värdefulla miljöerna finns” eller ”avverkningen bör stoppas eftersom att det på fastigheten intill ligger en nyckelbiotop som skulle kunna påverkas negativt av avverkningen” då dessa inramar nyckelbiotoper genom att lägga en värdering till nyckelbiotoper eller dess inventering.

Eventuella dubletter av artiklar togs bort när de var från en och samma tidning, exempelvis när de både förekom i en tryckt version och i webbversion. I de fallen prioriterades den tryckta versionen av artikeln före webbversionen, eftersom att den antogs vara mindre föränderlig över tid. Dubletter av samma artikel från olika tidningar accepterades eftersom att data för varje tidning skulle kunna hanteras var för sig, däremot gjordes en notis om att artikeln förekom i fler tidningar. I vissa fall exkluderades artiklar för att de inte var tillgängliga via Mediearkivet, även om Mediearkivet gav sken av det i en första genomsökning. Exempel på sådana artiklar var debattartiklar som endast publicerats på webben och som krävde en särskild inloggning för läsning.

Denna genomgång resulterade i 293 stycken artiklar som ligger till grund för denna studie, och som tillsammans innehåller 335 inramningar (se tabell 2). Att antalet inramningar per inkluderad artikel är högre än ett, förklaras av att flera aktörer kan inrama nyckelbiotoper i en och samma artikel (se kap 4.2). Vilket lätt kan förväxlas med antalet aktörer per artikel, som inte är samma sak som inramningar per artikel, eftersom att aktörer som inte inramar nyckelbiotoper också kan förekomma i artiklar. Nyckeln är alltså antalet inramningar per artikel.

För de 293 artiklarna som valdes ut att ingå i studien samlades metadata¹⁸ in. Det metadata som samlades in var namn på tidning som artikeln var publicerad i, publiceringsdatum, huvudrubrik/titel och artikeltyp. Artikeltyp innehöll kategorierna argumenterade, där aktören själv är författare till artikeln (till exempel debattartiklar), samt beskrivande, där en journalist är författare till artikeln (till exempel reportage

¹⁸ Med metadata menas data som beskriver data.

och nyhetsartiklar). För de artiklar som exkluderades från studien samlades endast publiceringsdatum och huvudrubrik/titel in.

Tabell 2. *Antalet artiklar och inramningar per tidning.*

Tidning	Artiklar (st.)		Inramningar av nyckelbiter (st.)	Inramningar/Inkluderad artikel (st.)
	Inkluderade	Exkluderade		
Västerbottens-Kuriren	95	52	109	1.15
Nerikes Allehanda	77	39	81	1.05
Göteborgs-Posten	74	25	91	1.23
Dagens Nyheter	47	33	54	1.15
Totalt	293	149	335	1.14

4.2 Datainsamling

För att göra studien transparent och replikerbar, identifierades aktör, offer, orsak och lösning genom att besvara ett antal följdfrågor till frågan, vad är problemet? För att identifiera aktören ställdes följdfrågan, vem är det som presenterar problemet (antingen direkt eller indirekt)? För offer användes frågan, vem/vad blir lidande på grund av problemet? För orsak användes, vem/vad är orsaken till problemet? Slutligen för lösning ställdes frågan, vem/vad är lösningen på problemet? Flera offer, orsaker och lösningar kunde presenteras av en och samma aktör i en och samma artikel, men totalt räknades de samman som en inramning.

I det fall flera aktörer, tillhörande olika aktörkategorier, förekom i en och samma artikel skiljdes dessa åt, och varje aktör stod då för en inramning, vilket föranledde att antalet inramningar per antalet artiklar är högre än ett (tabell 2). I de fall där flera personer/organisationer tillhörande en och samma aktörkategori/-underkategori förekom i en artikel, skiljdes inte dessa, utan de räknades endast som en inramning. Bakgrunden till det är att det i vissa fall var relativt svårt att särskilja olika personer/organisationer tillhörande samma kategori från varandra. Det bedömdes därför vara mer replikerbart och transparent att klumpa ihop dessa under en och samma inramning, och därmed anta att dessa skulle bidra med en liknande inramning, då de definierade aktörkategorierna/-underkategorierna ändå var relativt smala.

För att underlätta en analys av det insamlade materialet och för att säkerställa studiens reliabilitet togs det fram kategorier och underkategorier, som aktörerna, offer, orsakerna och lösningarna skulle klassas i enlighet med. Dessa finns beskrivna i bilaga 1. Kategorierna baserades till del på tidigare studier, och till del på en analys av ett stickprov av artiklarna. Vid datainsamlingen kategoriserades data som ej platsade i de förutbestämda kategorierna som annan/annat. Kopplat till varje

annan/annat skrevs också en kommentar om vad det skulle kunna kategoriseras som, om ytterligare en kategori skulle läggas till.

Att avgränsa kategorierna var inte det enklaste då det behövdes göras många avvägningar kopplat till kategoriernas bredd kontra spets. Fördelen med bredd är att det då är lättare att kategorisera materialet, medan fördelen med spets är att det då är lättare att få en större förståelse för innehållet i artiklarna. Ett exempel på en sådan avvägning är om nyckelbiotoper skulle ingå i kategorien naturen och klimat eller om det skulle vara en separat kategori. I detta fallet blev nyckelbiotoper en egen kategori eftersom det ansågs särskilt angeläget att kunna särskilja dessa med anledning av studiens syfte. En annan svårighet var att placera underkategorierna rätt. I detta fall placerades till exempel kommuner under kategorien organisationer som äger skog, medan det statliga aktiebolaget Sveaskog placerades under stat eller myndigheter. Denna placering finns det nog de som vill invända mot, men i detta fall ansågs den mest lämplig eftersom att kommuner, i stickprovet av artiklarna som analyserades i förväg, ofta porträtterades som tätortsnära skogsägare medan Sveaskog i högre utsträckning porträtterades som förvaltare av statens egendom.

I stort skulle alla kategorier och underkategorier vara bestämda i förväg, för att säkerställa en bra struktur och avgränsning av kategorierna samt för att minimera risken för att stora delar av artiklarna skulle behöva analyseras om. Men det fanns, till skillnad från studierna av Sadath m.fl. (2013), Kleinschmit och Sjöstedt (2014) och Park och Kleinschmit (2016), en viss flexibilitet att lägga till nya kategorier även efter att datainsamlingen börjat, i det fall detta upplevdes nödvändigt. Detta eftersom att det upplevdes svårt att i förväg förutse alla möjliga kategorier, trots att kategorierna först testats på ett stickprov. Förmodligen bidrog denna flexibilitet till att artiklarna lästes mer öppet, än de skulle ha lästs om endast de i förväg bestämda kategorierna skulle ligga till grund. På grund av denna flexibilitet skapades också en ny kategori, denna var exploatering, samt ett fåtal underkategorier, efter att datainsamlingen påbörjats. Dessa lades framförallt till i början av datainsamlingen. Mot slutet av insamlingen identifierades två möjliga nya kategorier, dessa var polisanmälan/åtal samt dialog/samverkan, men dessa lades inte till på grund av en avvägning mellan tidsåtgång och nytta, och hanteras således inom ramen för annan/annat.

Utöver frameanalysen identifierades även belysande citat från artiklarna. Citat som ansågs vara av hög relevans för debattens utveckling eller ansågs bidra med ett, för debatten, nytt eller annorlunda perspektiv samlades in för att kunna belysa innehållet i debatten på ett mer kvalitativt sätt. Detta är förmodligen det moment av metoden som var svårast att genomföra med en hög extern reliabilitet, då det kan vara väldigt personberoende vad som anses ”vara av hög relevans” eller anses ”bidra med ett, för debatten, nytt eller annorlunda perspektiv”. Det är därför viktigt att komma ihåg att analysen genomfördes av en person med skogsvetenskaplig bakgrund, och att resultatet hade kunnat blivit annorlunda om den genomförts av en person med

annan bakgrund. Anledningen till att detta moment ändå inkluderades är att det anses bidra med ännu en dimension av debatten som förts i media, eftersom att det ger en annan förståelse för komplexiteten i debatten än vad som hade varit möjligt att belysa enbart med hjälp av de kvantitativa resultaten.

Avslutningsvis, för att säkerställa studien externa reliabilitet hade det varit önskvärt att låta någon annan testa metoden, men det fanns det tyvärr inte utrymme för inom ramen för denna studie. Däremot säkerställdes studiens interna reliabilitet genom att ett stickprov av redan kategoriserade artiklar med jämna mellanrum omkategoriserades. Detta gjordes mer frekvent i början, när skillnaden mellan den första och den andra kategoriseringen var av vikt, och mindre frekvent mot slutet av datainsamlingen när skillnaden var nästintill obefintlig.

4.3 Sammanställning och analys av data

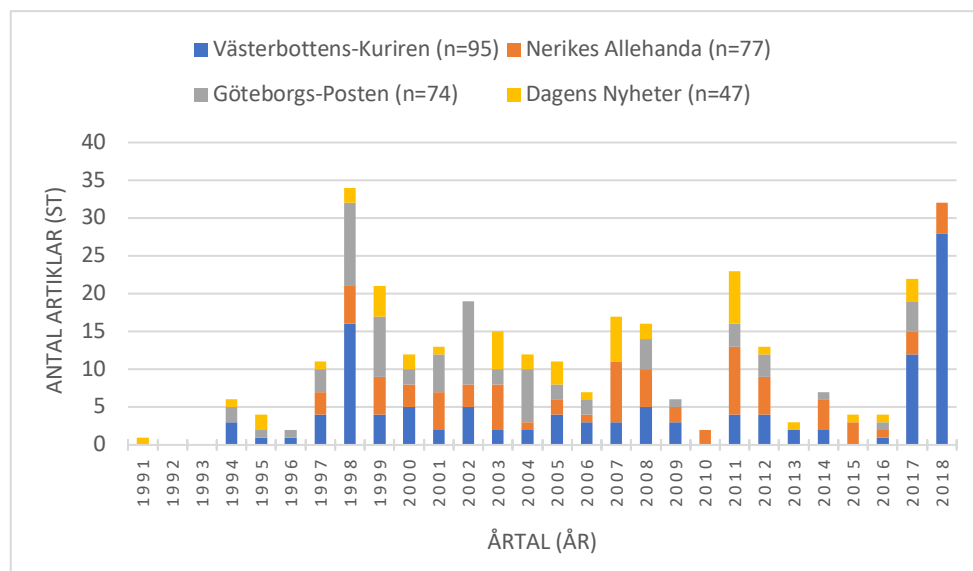
Vid sammanställning och analys av data användes Microsoft Excel och dess grundfunktioner. Materialet analyserades utifrån beskrivande statistik samt de insamlade citaten.

5 Resultat

I detta kapitel presenteras det resultat som fallit ut med anledning av den metod som presenterades i föregående kapitel (kap 4). Först av allt presenteras utvecklingen över tid, både vad gäller de vanligaste aktörerna samt de vanligaste offren, orsakerna och lösningarna. Sedan presenteras de vanligaste inramningarna både fördelat per aktör och fördelat per tidning. Avslutningsvis presenteras inramningen av nyckelbiotopskonceptet för sig samt de citat som inhämtats från artiklarna.

5.1 Utveckling över tid

Flest artiklar som inramar nyckelbiotoper hittar vi i Västerbottens-Kuriren (95 st.), följt av Nerikes Allehanda (77 st.), Göteborgs-Posten (74 st.) och till sist Dagens

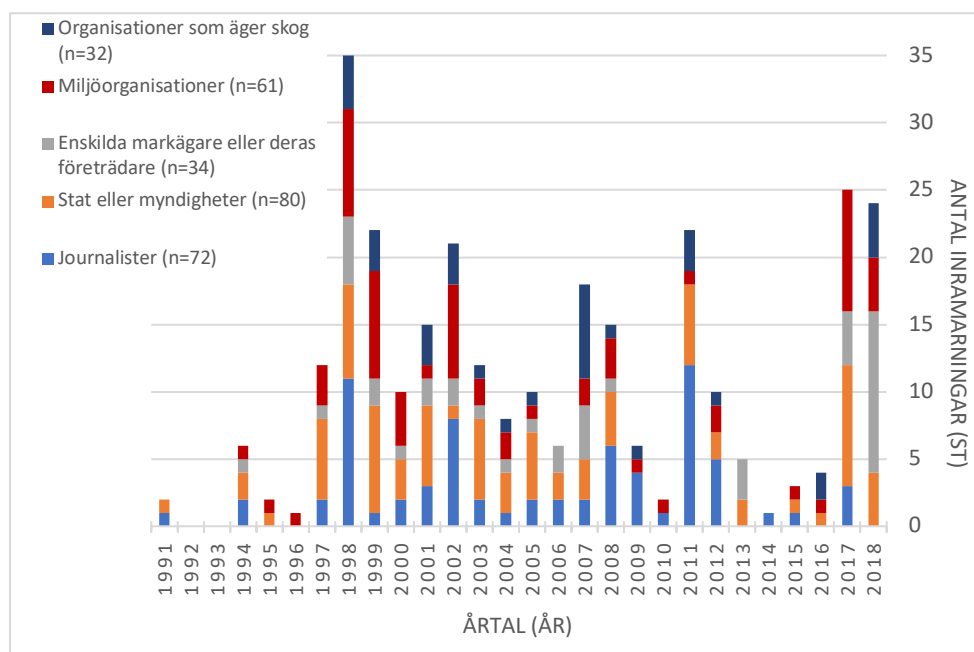

Figur 4. Antalet artiklar inkluderade i studien och dess fördelning mellan tidningar samt över tid.

*Då resultatet för 2018 bara täcker det första kvartalet är värdena för detsamma multiplicerade med fyra.

Nyheter (47 st.) där antalet är lägst. Antalet artiklar har varierat över tid med en viss periodicitet (figur 4). Över tid finns det två toppar som är desto högre än de andra och de är år 1998/99 och år 2017/18. De flesta topparna i figur 4 är oftast inte kopplade till en specifik händelse, utan en kombination av händelser. Exempelvis den toppen år 1998/99 innehåller bland annat artiklar kopplade till bildandet av FSC, skapandet av Miljöbalken, uppmaningar till mer avsättningar av medel för ekonomisk kompensation till markägare med nyckelbiotoper, Greenpeace protest mot en avverkning i Arvriden, samt förslag till skydd av enstaka områden med anledning av nyckelbiotopsförekomst (till exempel Lilla Edet, Ale och Strömpilen). Toppen år 2017/18 är däremot ett undantag, då denna framförallt grundar sig i att Skogsstyrelsen i en artikel i Dagens Nyheter går ut med att de stoppar inventeringen av nyckelbiotoper i nordvästra Sverige. I den toppen syns också att Västerbottens-Kuriren har en betydligt högre frekvens än övriga tidningar.

5.1.1 Vanligaste aktörerna

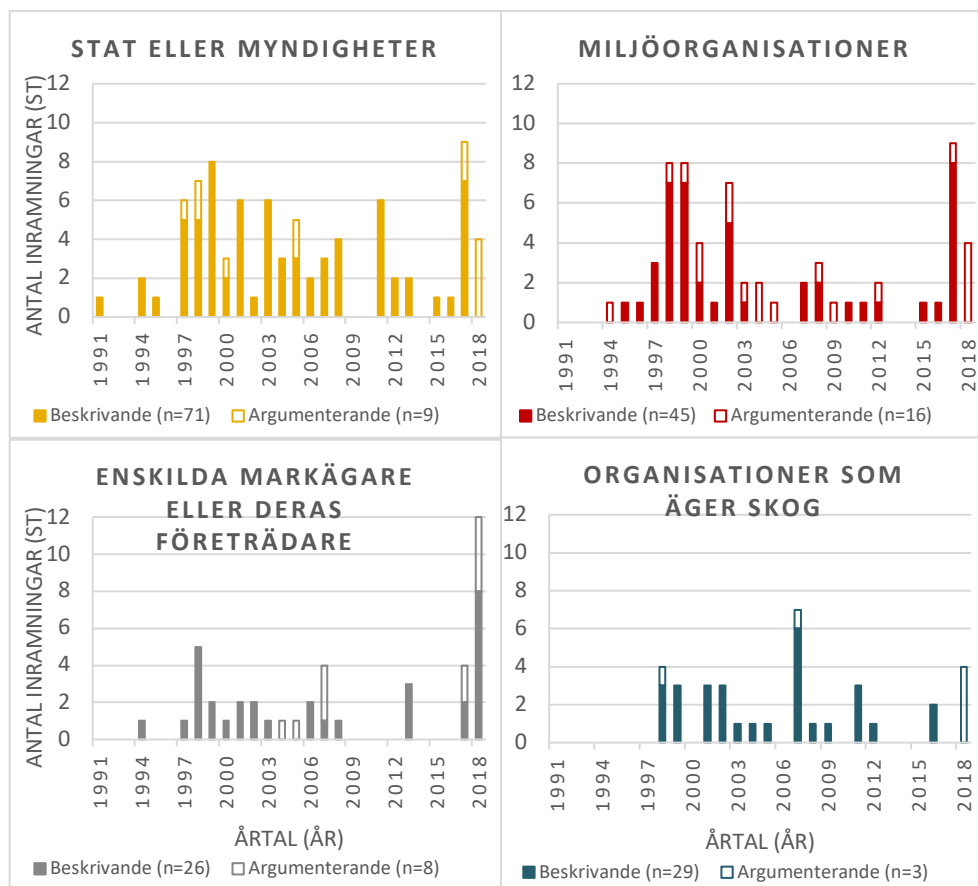
Figur 5. Antalet inramningar fördelade per aktör och över tid.

*Då resultatet för 2018 bara täcker det första kvartalet är värdena för detsamma multiplicerade med fyra.

Antalet inramningar per aktör har varierat över tid (figur 5). De aktörer som mest frekvent inramar nyckelbiotoper i media är i fallande ordning stat eller myndigheter (80 st. inramningar), journalister (72 st.), miljöorganisationer (61 st.), enskilda markägare eller deras företrädare (34 st.) samt organisationer som äger skog (32 st.) (se

figur 5, samt beskrivning av kategorierna i bilaga 1). Utöver dessa förekom också inramningar av bland andra privatpersoner (21 st.) och forskare (10 st.). Vanligast i kategorin stat eller myndigheter är underkategorin Skogsstyrelsen (47 st.) och efter det Länsstyrelsen (14 st.). I kategorin enskilda markägare eller deras företrädare är enskilda markägare (20 st.) vanligast. För organisationer som äger skog är kommuner (19 st.) vanligast och sedan skogsbolag (8 st.). Journalister samt miljöorganisationer saknade underkategorier.

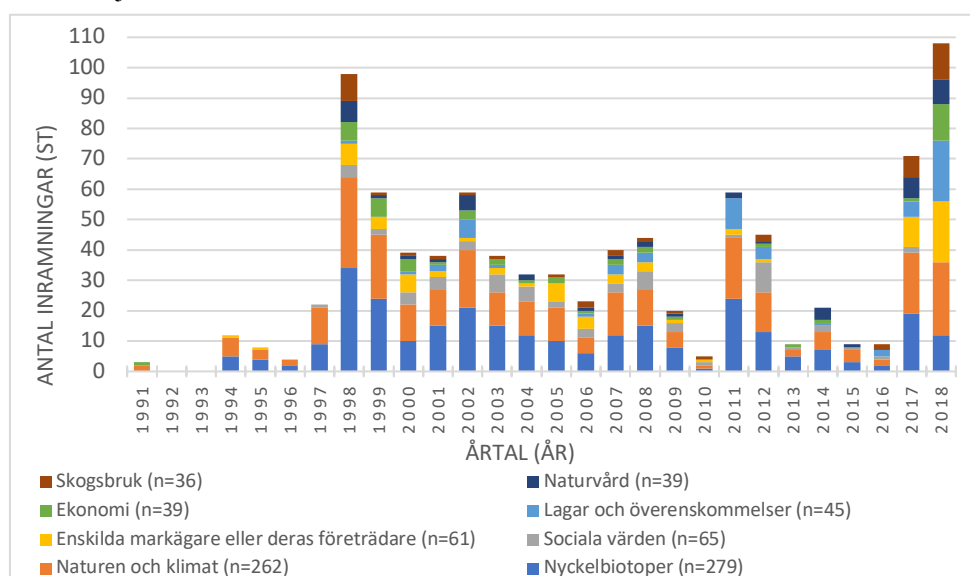
När argumenterade artiklar särskiljs (totalt 66 st.), där aktören själv är författare till artikeln, samt beskrivande, där en journalist är författare till artikeln, så är miljöorganisationer (16 st.) den aktör som oftast förekommer i argumenterande artiklar, både numerärt och över tid (figur 6). Övriga aktörer förekommer som argumenterande vid enstaka tillfällen samt med en tydlig ökning år 2017/18. Den frekvens aktörer förekommer i dagsmedia är därmed i hög grad beroende av att journalister är författare till artiklarna.

Figur 6. Antalet inramningar per aktör fördelade på argumenterande och beskrivande artiklar samt över tid. *Då resultatet för 2018 bara täcker det första kvartalet är värdena för detsamma multiplicerade med fyra.

5.1.2 Vanligaste offren, orsakerna och lösningarna

Absolut vanligast var att aktörerna pekade ut den/det som blir lidande av problemet samt föreslår eller beskriver lösningar på problemet, desto ovanligare är att aktörerna pekar ut orsaken till problemet. Det ska därför uppmärksammas att i följande figurerna 7, 8 och 9 är skalan för offer och lösning detsamma, medan skalan för orsak skiljer.

Figur 7. Antalet inramningar av offer fördelade på kategorier över tid.

*Då resultatet för 2018 bara täcker det första kvartalet är värdena för detsamma multiplicerade med fyra.

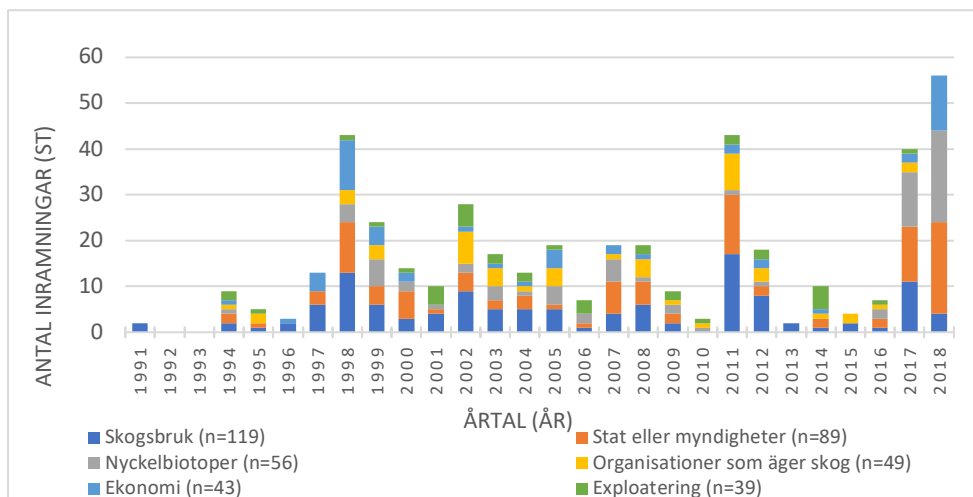
Vid inramningen av *offer*, oberoende av aktör, förekom kategorierna nyckelbiotoper (276 st. inramningar som offer), naturen och klimat (262 st.), sociala värden (65 st.) och enskilda markägare eller deras företrädare (61 st.) mest frekvent (figur 7). I kategorin nyckelbiotoper var det nyckelbiotoper, och inte nyckelbiotopsinventeringen, som förekom som offer. I naturen och klimatet var det framförallt den biologiska mångfalden som ansågs vara lidande. För kategorin sociala värden var det både rennärning, jakt och rekreation, friluftsliv och turism samt kultur och arv som ansågs vara lidande. Vad gäller enskilda markägare och deras företrädare var det de enskilda markägarna som uppgavs vara offer.

Mindre frekvent, men ändå betydande förekom lagar och överenskommelser (framförallt miljöcertifieringar och äganderätten), ekonomi (fr.a. lönsamhet), naturvård (fr.a. formellt skydd) och skogsbruk (trakthyggesbruk) som offer. Utöver dessa fanns det kategorier som förekom än mindre frekvent ($n < 30$), dessa redovisas därav inte i figur 7. Detsamma gäller för figur 8 och 9. Vissa kategorier i figur 7 förekommer under nästan hela perioden, medan andra är klustrade till enstaka år. Särskilt

intressant är att det under topparna inte är de två vanligaste offren som ökar, alltså nyckelbiotoper samt naturen och klimatet, utan det är istället de som förekommer desto mer sällan som ökar, till exempel lagar och överenskommelser och skogsbruk.

De vanligaste *orsakerna* utpekade i artiklarna var skogsbruk (119 st. inramningar) och stat eller myndigheter (89 st.) (figur 8). För skogsbruk var det specifikt trakthyggesbruk som ansågs vara orsaken. Angående stat eller

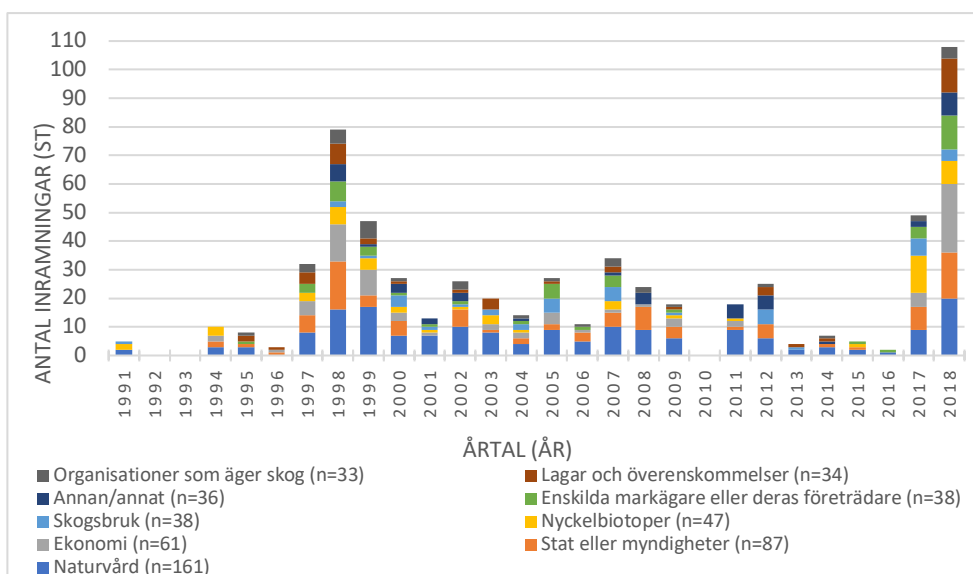
myndigheter var det framförallt Sveaskog och Skogsstyrelsen som ansågs vara orsaken. Relativt vanliga kategorier var också nyckelbiotoper (både inventeringen och nyckelbiotoperna i sig), organisationer som äger skog (framförallt skogsbolag), ekonomi (fr.a. ekonomisk ersättning) och exploatering (fr.a. bostäder och infrastruktur samt energi). Alla kategorier har förekommit under i stort sett hela perioden, nyckelbiotoper är däremot särskilt frekvent i toppen år 2017/18.

Figur 8. Antalet inramningar av orsak fördelade på kategorier över tid.

*Då resultatet för 2018 bara täcker det första kvartalet är värdena för detsamma multiplicerade med fyra.

De vanligaste lösningarna är naturvård (161 st. inramningar), stat eller myndigheter (87 st.) och ekonomi (61 st.) (figur 9). Vad gäller naturvården är det framförallt formellt skydd och frivilliga avsättningar som avses. Till viss del också naturvårdande skötsel. Angående stat och myndigheter är det framförallt Skogsstyrelsen, regeringen, Länsstyrelsen och Sveaskog som avses. Utöver dessa förekommer också nyckelbiotoper (framförallt nyckelbiotopsinventeringen), skogsbruk (oftast odefinierat, men både hyggesfritt/anpassad skötsel och trakthyggesbruk förekommer), enskilda markägare eller deras företrädare (fr.a. enskilda markägare), annan/annat (fr.a. polisanmälan/åtal samt dialog/samverkan), lagar och överenskommelser (fr.a. miljöcertifieringar) samt organisationer som äger skog (fr.a. kommuner). Alla kategorier förekommer i stort sätt under hela perioden.

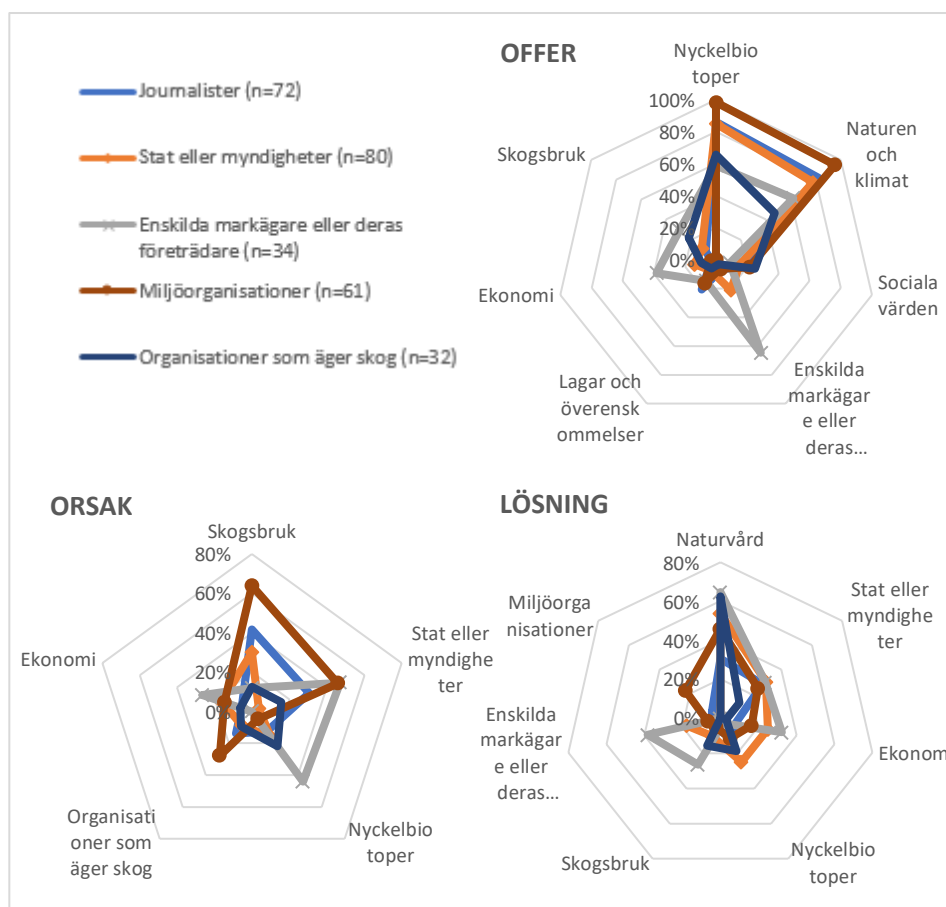

Figur 9. Antalet inramningar av offer fördelade på kategorier över tid.

*Då resultatet för 2018 bara täcker det första kvartalet är värdena för detsamma multiplicerade med fyra.

5.2 Vanligaste inramningarna

I figur 10 kan det utläsas vilka aktörer som angav vardera av de olika kategorierna som offer, orsak och lösning. Endast de kategorier som minst en av aktörerna pekade ut i minst 20 % av inramningarna är inkluderade. Andelen i figur 10 anger i hur stor utsträckning aktören anger kategorien som offer, orsak eller lösning. En hög andel kan alltså tolkas som att aktören är väldigt konsekvent i sin inramning.

Figur 10. Andelen av det totala antalet inramningar per aktör som respektive aktör pekat ut vardera kategori som antingen offer, orsak eller lösning. OBS, skalan för offer skiljer sig från skalan för orsak och lösning.

Den inramning alla aktörer verkar vara överens om är att offren är nyckelbiotoper samt naturen och klimatet. De är också överens om att naturvård är en av lösningarna. I övrigt verkar journalister, stat och myndigheter samt miljöorganisationer vara relativt överens om att skogsbruk är främsta orsaken. Enskilda markägare samt deras företrädare skiljer en hel del från de andra aktörerna i sin inramning då de pekar ut sig själva som offer samt stat eller myndigheter och nyckelbiotoper som orsak. Organisationer som äger skog är inte så konsekventa i sin inramning, så det är svårt att få en bra uppfattning om var de står i relation till de andra annat än att de håller med om den generella inramningen.

Det som är viktigt att komma ihåg är att journalister, stat eller myndigheter samt miljöorganisationer rent numerärt står för många fler inramningar än de övriga. Den

starkaste signalen blir därför att nyckelbiotoper samt naturen och klimat är de största offren, skogsbruk den största orsaken och naturvård den viktigaste lösningen.

Eftersom att vissa av inramningarna kan upplevas motsägelsefulla, exempelvis när stat eller myndigheter anges som både orsak och lösning, eller enskilda markägare som både offer och lösning, följer här en redogörelse för varje aktörs vanligaste inramning samt exempel på hur en sådan inramning kan se ut i artikelformat. Exemplen är inte direkta citat, utan de är en sammansättning av de vanligaste inramningarna från respektive aktör med syftet att illustrera hur dessa inramningar kan se ut i dagspressen.

Journalister anger framförallt nyckelbiotoper, naturen och klimat samt lagar och överenskommelser som offer. Skogsbruk, stat eller myndigheter samt organisationer som äger skog är främsta orsakerna. Naturvård samt stat eller myndigheter angavs oftast som lösning. Ett exempel på en inramning av journalister är:

En organisation som äger skog anklagas för att ha avverkat, eller varit på väg att avverka en nyckelbiotop, som är av hög vikt för att bevara den biologiska mångfalden, trots att denna organisation genom miljöcertifieringar gått med på att skydda nyckelbiotoper. Detta kan ha skett utan att myndigheterna uppmärksammat det, därav är myndigheterna både en del av orsaken och lösningen. Vanligtvis skyddas nyckelbiotoper genom frivilliga avsättningar eller formellt skydd.

Stat eller myndigheter pekar framförallt ut nyckelbiotoper och naturen och klimat samt enskilda markägare eller deras företrädare som offer. Skogsbruk pekas ut som orsak. Naturvård, stat eller myndigheter, nyckelbiotoper, ekonomi och enskilda markägare eller deras företrädare pekas ut som lösningar. Ett exempel på en inramning av stat eller myndigheter är:

Nyckelbiotoper, som är viktiga för den biologiska mångfalden, bör skyddas från skogsbruk. För att lyckas med det måste myndigheterna inventera nyckelbiotoper så att dessa sedan kan skyddas dels av myndigheterna genom formellt skydd, men också av enskilda markägare genom frivilliga avsättningar. För att enskilda markägare inte skall bli allt för lidande av detta bör dessa också ges en ekonomisk kompensation när andelen nyckelbiotoper är stor.

Miljöorganisationer ser nyckelbiotoper samt naturen och klimatet som offer. De vanligaste orsakerna är skogsbruk, stat eller myndigheter, organisationer som äger skog samt ekonomi. De lösningar de oftast pekar ut är naturvård, stat eller myndigheter samt sig själva. Ett exempel på en inramning av miljöorganisationer är:

Nyckelbiotoper och den biologiska mångfalden hotas/ eller lider till följd av skogsbruk och organisationer som äger skog. För att komma till bukt med detta behöver staten

skydda mer skog, men i dagsläget saknas både viljan och de ekonomiska resurserna för att göra detta. Kanske beror det på att även staten själv bedriver ett tvivelaktigt skogsbruk. Det är därför viktigt att vi miljöorganisationer uppmärksammar det som faktiskt pågår i de svenska skogarna idag, så att vi kan skydda mer skog, inte bara från skogsbolagen utan också från staten.

Enskilda markägare eller deras företrädare pekar oftast ut sig själva, naturen och klimat, nyckelbiotoper, skogsbruk och ekonomi som offer. Främsta orsakerna är stat eller myndigheter, nyckelbiotoper samt ekonomi. De lösningar de pekar ut är naturvård, enskilda markägare eller deras företrädare, ekonomi, skogsbruk samt stat eller myndigheter. Ett exempel på en sådan inramning av enskilda markägare eller deras företrädare är:

Nyckelbiotoper är viktiga att bevara för att skydda den biologiska mångfalden, men de är också ett hot mot de enskilda markägarnas skogsbruk och därmed lönsamhet. Detta på grund av att enskilda markägare i dagsläget inte ges någon ekonomisk ersättning av staten när de frivilligt avsätter nyckelbiotoper. För att nyckelbiotoper inte skall orsaka enskilda markägare ytterligare lidande måste staten antingen avsätta mer pengar till formellt skydd, så att markägare kan bli ekonomisk kompenserade för det skogsbruk de hindras från att bedriva, alternativt att markägarna tillåts att fortsätta bruka skogen. De flesta skogarna med nyckelbiotoper har ju trots allt skapats genom ett ansvarsfullt brukande.

Organisationer som äger skog anger nyckelbiotoper, naturen och klimat, sociala värden samt skogsbruk som offer. Nyckelbiotoper pekas ut som orsak, och naturvård anges som lösning. Ett exempel på inramning av organisationer som äger skog är:

Självklart ska vi skydda nyckelbiotoperna, som är viktiga för den biologiska mångfalden. Detta både genom formellt skydd samt frivilliga avsättningar. Vi ska också värna om skogens sociala värden, såsom rekreation och friluftsliv. Samtidigt är nyckelbiotoperna och dess inventering ett hot mot skogsbruket, vilket också måste beaktas när dessa frågor diskuteras.

Den aktör som är mest konsekvent relativt de andra aktörerna, både vid utpekande av offer och orsak, är miljöorganisationer, som oftast pekar ut skogsbruk, organisationer som äger skog samt stat eller myndigheter som offer och nyckelbiotoper samt naturen och klimatet som orsak (figur 10). Vid utpekande av lösning är däremot enskilda markägare eller deras företrädare mer konsekventa, och de pekar oftast ut naturvård, enskilda markägare eller deras företrädare, ekonomi samt skogsbruk som lösningar. Enskilda markägare eller deras företrädare är också den aktör

som har den bredaste inramningen, det vill säga den som inkluderar flest kategorier (i minst 20 % av inramningarna) vid utpekande av offer, orsak och lösning.

5.2.1 Geografiska skillnader

Förutom att inramningarna skiljer sig åt mellan aktörerna, skiljer de sig också mellan tidningarna (figur 11), även om skillnaderna här är mycket mindre än mellan aktörerna. För tidningarna är alla kategorier som omnämns som orsak, offer eller lösning i minst 10 % av inramningarna av minst en tidning inkluderade i figur 11, till skillnad från figur 10 där endast de kategorier som omnämns i minst 20 % av inramningarna av minst en aktör inkluderades.

För alla tidningar gäller att nyckelbiotoper, följt av naturen och klimat, är de största offren (figur 11). Vad gäller Västerbottens-Kuriren är enskilda skogsägare

Figur 11. Andelen av det totala antalet inramningar per tidning där respektive tidning pekat ut vardera kategori som antingen offer, orsak eller lösning.

eller deras företrädare något mer representerad än i de andra, medan sociala värden är något högre i Nerikes Allehanda. Detta kan vara kopplat till att även andelen kommuner som uttalar sig i media framförallt förekommer i Nerikes Allehanda.

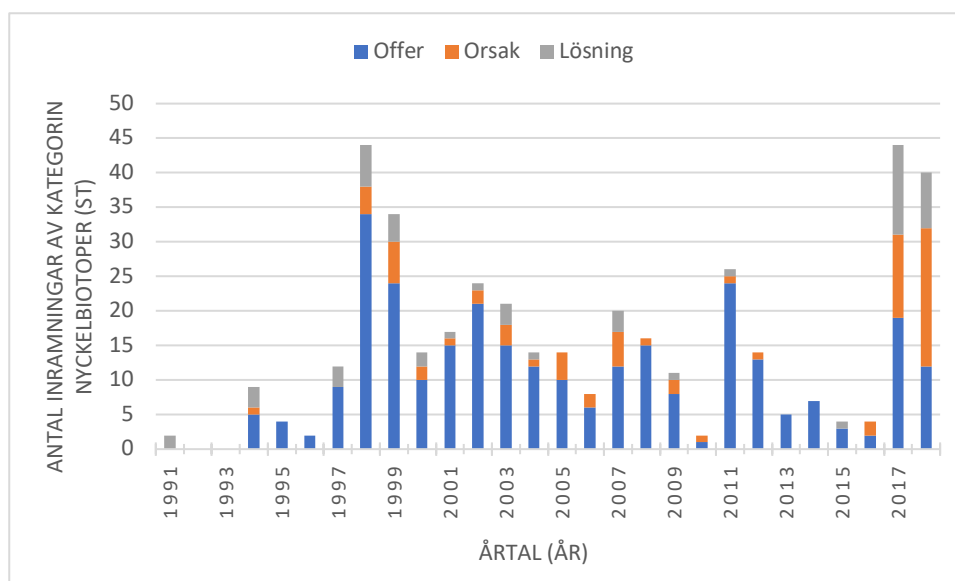
Alla tidningar pekar ut skogsbruk, stat eller myndigheter, nyckelbiotoper samt organisationer som äger skog som orsak (figur 11). Göteborgs-Posten och Nerikes Allehanda pekar dessutom ut exploatering som orsak, till skillnad från Västerbottens-Kuriren och Dagens Nyheter som bara omnämner det någon enstaka gång och istället i högre utsträckning pekar ut skogsbruk som orsak.

Alla tidningar är också överens om att naturvård är den främsta lösningen (figur 11). Därefter pekar Dagens Nyheter och Västerbottens-Kuriren ut stat eller myndigheter, ekonomi, skogsbruk och nyckelbiotoper. Göteborgs-Posten är mer inriktad mot stat eller myndigheter och nyckelbiotoper som lösning. Nerikes Allehanda inramar istället organisationer som äger skog, ekonomi samt stat eller myndigheter som lösning.

Utöver detta är argumenterande artiklar desto vanligare i Västerbottens-Kuriren och Dagens Nyheter, där andelen är 36 % respektive 35 %, medan den endast är 9 % i Göteborgs-Posten och 10 % i Nerikes Allehanda.

5.3 Inramning av nyckelbiotopskonceptet

Synen på nyckelbiotoper tycks ha förändrats över tid, åtminstone vad gäller frekvensen (figur 12). Fram till och med år 2017 inramades nyckelbiotoper och nyck-

Figur 12. Antalet inramningar av kategorin nyckelbiotop som offer, orsak och lösning över tid.

*Då resultatet för 2018 bara täcker det första kvartalet är värdena för detsamma multiplicerade med fyra.

elbiotopsinventeringen framförallt som offer. Sedan under år 2017 tycks synen på nyckelbiotoper ha svängt och under toppen år 2017/18 inramas nyckelbiotoper, och framförallt nyckelbiotopsinventeringen, som orsak och lösning i allt högre utsträckning. Detta är framförallt kopplat till att det finns ett missnöje med hur nyckelbiotopsinventeringen genomförs, vilket gör den till en orsak, samt att lösningen på det är att genomföra den ännu bättre i framtiden, vilket gör den till en lösning på samma gång (fr.a. använd av stat eller myndigheter samt journalister). Men det är också kopplat till den respons som blev på Skogsstyrelsens debattartikel i Dagens Nyheter, 2017-03-10, där Skogsstyrelsen annonserade att de skulle pausa inventeringen i nordvästra Sverige. Vilket fick allt fler aktörer som var för inventeringen (fr.a. miljöorganisationer) att propa på att den skulle fortsätta, därav inramades den som lösning, samt att de aktörer som tyckte att pausen var bra (fr.a. enskilda markägare eller deras företrädare) i allt högre utsträckning angav den som orsak.

I citat från artiklarna framgår det däremot att det även fast nyckelbiotoper inte angavs som orsak i så hög utsträckning innan 2017/18, så fanns det ändå en del funderingar kring om det skulle kunna bli en del av ett problem redan när Skogsstyrelsen från första början började inventera nyckelbiotoper. I följande citat exemplifieras en del av detta:

”Jag är rädd om skogen. Nu kanske utvecklingen blir så, att myndigheten vill ha det här skyddat på något sätt. Det är väl inget farligt med det, tycker jag. Det får man kosta på sig som markägare. Åtminstone så länge som det är så här små områden det handlar om.” *Enskild markägare, Västerbottens-Kuriren, 1994-01-03*

”Reaktionerna är mycket blandade, berättar Johan Wester. De flesta blir glada och stolta över att ha en pärla i sina skogar. Andra blir arga, de kanske tror att vår inventering hotar äganderätten.” *Skogsstyrelsen, Västerbottens-Kuriren, 1994-01-03*

”Det man som gammal skogis undrar över nu är om biologernas hunger efter mera skyddad skog bara blir större och större. - För i vart fall små skogsägare måste det bli lite frustrerande om man inte vet om skogen kan avverkas eller om den ska konfiskeras som naturskog. Ja, det var bara en undring, säger Hans Hörnberg och märker nästa taltimmer.” *Sveaskog, Västerbottens-Kuriren, 1995-11-29*

Under 1998 började nyckelbiotopskonceptet också ses som orsaken till ett problem. Däremot var det inte alltid själva nyckelbiotoperna eller inventeringen som beskylldes, utan kritiken riktades i vissa fall mot annat:

”De privata skogsbönderna i länet protesterar mot den nya miljöbalk som regeringen väntas lägga fram om någon vecka. - Den nya miljölagen skulle inskränka vår äganderätt utan att ge någon kompensation, säger Kolbjörn Kindström, Nora, företrädare för 1300 skogsägare i länet.” *Skogsägarförening, Nerikes Allehanda, 1998-03-31*

”Totalt i landet uppskattar vi värdet av nyckelbiotoperna till cirka 10 miljarder kronor. De statliga anslagen för inköp av mark för reservat och biotopskyddsområden räcker inte på långa vägar, de ligger på cirka 300 miljoner per år. Anslagen behöver höjas med cirka 200 miljoner, betonar Högberg./.../För att underlätta statens finansiering av områden som ur biotopsynpunkt anses värda att bevara kommer man nu med ett erbjudande. Skogsägarföreningarna förbinder sig att under fem år inte kontraktera virke från de så kallade nyckelbiotoperna.” *Skogsägarförening, Göteborgs-Posten, 1998-08-19*

Det börjar nu också konstateras att inventeringen inte varit varken heltäckande eller helt konsekvent, vilket väcker en del irritation i både skogsägarleden och hos miljöorganisationerna.

”Ett annat problem som har blivit tydligt i samband med avverknigen i Arvliden är glappet mellan de höjda politiska ambitionerna och arbetet ute på fältet, det vill säga glappet mellan vad forskare, vetenskapsmän, naturvårdsintressen och politiker klassar som skyddsvärt, och vad folk på fältet, som har levt med en gammal lagstiftning och

praxis i många år, brukar klassa som skyddsvärt.” *Miljöorganisationer, Västerbottens-Kuriren, 1998-11-14*

”Ett problem i sammanhanget är att samma förteckning över rödlistade arter gäller såväl i Småland som i Sorsele /... /En alltför strikt tillämpning av definitionen skulle i delar av de fjällnära områdena enligt vår bedömning leda till orimliga resultat.” *Skogsstyrelsen, Västerbottens-Kuriren, 1998-11-30*

”Enligt henne kan det ha använts strängare urvalskriterier i norr för bildade av så kallade nyckelbiotoper. - Norra Sveriges nyckelbiotoper innehåller betydligt fler rödlistade mossor och lavar än i södra Sverige. Ändå är 90 procent av de svenska rödlistade arterna hemmahörande i södra Sverige, förklarar hon.” *Forskare, 1999-02-04, Västerbottens-Kuriren*

”Innan skogsbolagen anslöt sig till FSC inventerades skogarna av Naturskyddsföreningen och skogsbolagen själva. De fann att ungefär 0,8 procent av skogarna skulle skyddas. Nu har det visat sig att nära fyra procent av skogen behöver skyddas, och det har fått skogsbolagen att reagera. De vill nu att Skogsstyrelsen ändrar på definitionen av nyckelbiotop. Annars överväger bolagen att ändå avverka i nyckelbiotoper.” *Miljöorganisationer, 2002-07-15, Göteborgs-Posten.*

”Simonsson menar att rödlistade arter finns i stort sett i alla slutavverkningsbestånd i mellersta och norra Sverige./.../ Han menar också att det är fel att samma krav gäller för hela landet och föreslår i stället regionala rödlistor och regional tillämpning av begreppet nyckelbiotop. Slutligen undrar han om det skett en glidning i SVO:s¹⁹ tillämpning av begreppet nyckelbiotop så att ribban successivt sänkts.” *Skogsbolag, 2002-08-05, Västerbottens-Kuriren*

Nyckelbiotopsbegreppets innebörd börjar nu också att missuppfattas. Då det av vissa verkar uppfattas som ett begrepp som är synonymt med skyddsvärt av mer generell karaktär, medan det i dess ursprungliga innebörd indikerar att det är skyddsvärt av biologiska av skäl:

”För oss är Sörfligget en social nyckelbiotop. Det är viktigt för oss som bor här att skogen står kvar. Och berget är jätteviktigt för alla turistföretag i trakten. Inte kan de sälja skogsvandringar över kalhyggen.” *Privatpersoner, 2004-01-24, Västerbottens-Kuriren*

¹⁹ SVO är en förkortning av skogsvårdsorganisationen.

Missnöjet fortsätter bland de enskilda skogsägarna, även om frekvensen fortfarande är låg, men nu är missnöjet desto mer inriktat på den totala arealen skyddad mark och fördelningen mellan andelen frivilliga avsättningar och formellt skydd:

”Familjeskogsbruket, det vill säga 50 procent av skogsmarken, säger ett klart och tydligt nej till ytterligare avsättning av mark för naturvårdsändamål. Vi står upp för nu gällande mål, 900 000 hektar. I det målet skall enligt vår bestämda uppfattning inrymmas alla de avsättningar som sker av ett eller annat skäl och inte inrymmas i paragraf 30 Skogsvårdslagen, alltså den generella hänsynen. Om man vill återskapa ett 1700-tals landskap, får det ske inom befintliga ramar.” *Enskilda markägare, 2007-03-17, Västerbottens-Kuriren*

”Flera som DN har varit i kontakt med beskriver att det jäser i leden. Missnöjet bland småskogsägarna med hur myndigheterna hanterar skyddet av skog är utbrett. Många gör som Karl-Anders Norman: – Jag skickade in en avverkningsanmälan på området bara för att få i gång processen. Hur fungerade det då? – De hörde av sig, både länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.” *Enskilda markägare, 2007-10-18, Dagens Nyheter*

Men sedan tystnar det, och nyckelbiotoper och dess inventering förekommer i stort sätt bara som offer i de studerade dagstidningarna fram till 2017, då frekvensen går upp och debatten tar fart igen, nu med större inslag av argumenterande inspel från samtliga aktörer. Detta tar oss till det läget där vi är idag:

”Skogsstyrelsen pausar inventeringen av nyckelbiotoper i nordvästra Sverige. Samtidigt inleds en process tillsammans med skogsbruk och ideell naturvård för att hitta nya arbetssätt kring skogar med höga naturvärden.” *Skogsstyrelsen, 2017-03-10, Dagens Nyheter*

”Från början gjordes inventering för att hitta de riktiga pärlorna i skogen, men i praktiken har det blivit större och större områden som klassats som nyckelbiotoper och det kan drabba enskilda skogsägare mycket hårt.” *Skogsägarföreningar, 2017-03-11, Västerbottens-Kuriren*

”Skogsstyrelsen kör med detta beslut över miljörörelsen. Tvärtemot den konstruktiva dialog myndigheten arbetar för i sin samverkansprocess så skadar man allvarligt samarbetet om nyckelbiotoper. Beslutet går däremot helt i linje med skogsbolagens önskemål, anser Johanna Sandahl.” *Miljöorganisationer, 2017-03-11, Västerbottens-Kuriren*

”Regeringen förslår att landets skogar med start redan i höst ska genomgå en av de största naturkartläggningarna hittills. I fokus står skog som anses ha särskilt höga naturvärden, så kallade nyckelbiotoper.” *Journalister, 2017-09-04, Göteborgs-Posten*

”Ska man tillåta ett så stort privat ägande av en så viktig naturresurs?” Frågan ställdes av den statliga skogsutredaren Charlotta Riberdahl under Almedalsveckan 2016. Trots att utredaren omedelbart entledigades var citatet tyvärr talande för skogspolitiken.”
Ledare, 2018-03-12, Västerbottens-Kuriren

Vilka slutsatser som kan dras utifrån från detta redogörs närmre i nästkommande avsnitt.

6 Diskussion och slutsatser

I detta kapitel diskuteras resultaten (kap 5) utifrån den bakgrund som givits i inledningen (kap 1) samt bakgrundskapitlet (kap 2), men också utifrån de teorier och tidigare studier som är redovisade i det analytiska ramverket (kap 3). Detta görs i samma ordning som resultatet presenterades, det vill säga först utveckling över tid, sedan vanligaste inramningarna och avslutningsvis inramningen av nyckelbiotopsbegreppet, men i detta avsnitt är de olika delarna mer integrerade med varandra. Det görs dessutom en utvärdering av studiens måluppfyllelse samt behovet av fortsatta studier. I slutet av kapitlet sammanfattas också de slutsatser som går att dra från studien.

6.1 Utveckling över tid

Likt resultatet i Djerf-Pierres (2012) studie varierar antalet artiklar över tid i ett cykliskt mönster (figur 4), vilket skulle kunna peka på att även här leder en artikel med stort medialt intresse i ett ämne kopplat till nyckelbiotoper, till att fler artiklar rörande nyckelbiotoper eller angränsande ämnen också publiceras, även fast de kanske inte var särskilt medialt intressanta dessförinnan. Ett tydligt exempel på detta är den debattartikel Skogsstyrelsens generaldirektör skrev i Dagens nyheter 2017-03-10, som annonserade att nyckelbiotopsinventeringen skulle pausas i nordvästra Sverige, skapade ett stort medialt intresse för nyckelbiotoper 2017/18. Artiklar rörande nyckelbiotoper publicerades redan innan generaldirektörens artikel, men frekvensen stack inte iväg förrän efter just denna artikel (figur 4). Särskilt tydligt är också att frekvensen ökade mer i Västerbottens-Kuriren än i övriga tidningar, vilket bör vara kopplat till att artikelns innehåll hade ett högre nyhetsvärde i Västerbottens-Kuriren än i andra tidningar eftersom att denna debattartikel i högre grad berörde Västerbotten-Kurirens läsare.

Att det är en topp i debatten år 1998/1999 (figur 4) är logiskt eftersom att det är då miljöbalken skapas (Forsberg, 2012) och FSC bildas (2010) samt miljömålet

levande skogar tas fram (NoS, 2005). Detta innebär att det var då det konkretiserades vad det faktiskt skulle innebära för markägare att ha nyckelbiotoper på sin mark, vilket då rent logiskt bör ha fått ett medialt genomslag. Det som däremot är underligt är de perioder där nyckelbiotoper inte har diskuterats i media. Exempelvis år 2013-2016, då frekvensen är oerhört låg. Vad detta betyder är väldigt svårt att säga, särskilt med tanke på att det sedan följs av en väldigt stark topp år 2017/18.

6.1.1 Vanligaste aktörerna

I likhet med resultatet från studien av Park och Kleinschmit (2016), som studerade inramningar av naturskydd i internationell press, och studien av Kleinschmit och Sjöstedt (2014), som tittade på inramningar av skog och klimat i nationell dagspress, så är journalister och stat eller myndigheter de vanligaste aktörerna som uttalar sig i media i denna studie (se figur 5). Att journalister är vanliga, står för 21 % (72 av 335 st.) av inramningarna, är inte så svårt att förstå då det framförallt är de som producerar artiklar till dagspressen. Att stat eller myndigheter är vanliga, står för 24 % (80 av 335 st.) av inramningarna, i nyckelbiotopsdebatten är inte så konstigt eftersom att det är de ligger bakom hela nyckelbiotopskonceptet (se kap 2). Det är också de som inventerar och registrerar nyckelbiotoper (med undantag för i början av nyckelbiotopsinventeringen då de större markägarna gjorde egna inventeringar), samt handlägger samrådsärenden och utövar tillsyn. Med tanke på att de ändå äger konceptet kan det funderas kring om de kanske borde vara allt mer aktiva vad gäller att själva skriva artiklar, då de i dagsläget bara förekommer i 14 % (9 av 66 st.) av de argumenterande artiklarna, medan miljöorganisationer förekommer i 24 % (16 av 66 st.) (figur 6). Det är också i och med citatet i Västerbottens-Kuriren 2004-01-24 (se kap 5.3), där en privatperson hänvisar till en plats som en ”social nyckelbiotop”, tydligt att begreppet nyckelbiotop i vissa fall använts felaktigt. Fördelen med att skriva argumenterande artiklar är att då kan aktören själv beskriva sin ståndpunkt med sina egna ord, samt att de då själva kan styra vinklingen av artikeln, medan aktörerna i de beskrivande artiklarna är allt mer beroende av hur journalisten väljer att beskriva och vinkla aktörens ståndpunkt.

Det som däremot skiljer resultatet från denna studie från resultatet i Park och Kleinschmit (2016) och Kleinschmit och Sjöstedt (2014) är att forskare var en mycket mer framträdande aktör i deras studier, där de var tredje störst, än i denna där de inte ens fanns med bland de vanligaste aktörerna (kap 5.1.1). Vad detta beror på är det svårt att säga. Kanske är det kopplat till nivån på tidningarna, det vill säga att forskare förekommer mindre frekvent i lokalpressen än i nationell och internationell press, men i sådana fall borde detta synts i den nationella tidningen som var inkluderad i denna studie, vilket det inte gjorde. Kanske är det istället kopplat till ämnet i sig, det vill säga att det av någon anledning antingen är mindre åtråvärt för

forskare att uttala sig i nyckelbiotopsdebatten, eller att det är mindre intressant för media att släppa fram forskare i nyckelbiotopsdebatten. Tyvärr går det i dagsläget bara att spekulera kring exakt vad det är som gör att forskare är underrepresenterade inom ramen för denna studie, då det behövs fler studier för att verkligen förstå detta.

Det går också att reflektera kring om inte markägare (enskilda markägare eller deras företrädare samt organisationer som äger skog), staten borträknad, också är underrepresenterade i nyckelbiotopsdebatten i media (figur 5). De står nämligen för knappt 20 % (66 av 335) av inramningarna medan de äger ca 75 % av skogsmarken (figur 1; Skogsstyrelsen, 2014), och därmed bör ha en del åsikter kring nyckelbiotoper. De förekommer dessutom bara i 17 % (11 av 66) av de argumenterande artiklarna, vilket indikerar att de i hög grad är beroende av att journalister är intresserade av att lyfta deras perspektiv. Med tanke på att enskilda markägare dessutom äger hela 50 % av skogsmarken (figur 1), men bara står för 10 % (34 av 336 st.) av inramningarna, så är de än mer underrepresenterade. Vad det beror på går det också bara att spekulera kring, men det är samma sak här att antingen är det inte intressant för dessa aktörer att framträda i media, eller så anser inte media att dessa är tillräckligt medialt intressanta för att släppa fram. Kanske saknas det en tydlig mediestrategi hos dessa aktörer, eller också använder de andra kanaler. Oavsett varför så borde de överväga att bli mer flitiga med att inrama sitt budskap i media, då det är tydligt att deras perspektiv är underrepresenterat i dagsläget.

Vad gäller miljöorganisationernas frekvens i media är det intressant att det framförallt är de som förekommer i argumenterande artiklar (figur 6), det vill säga artiklar där aktören själv är författare. Medan övriga aktörer framförallt förekommer i beskrivande. Detta tyder på att dessa arbetar mer aktivt med att placera sin inramning i media, medan resterande aktörer är mer beroende av journalister för att föra fram sitt budskap. De förekommer också relativt frekvent i beskrivande artiklar (figur 5). Om det faktum att de i högre utsträckning än andra aktörer förekommer i argumenterande artiklar faktiskt innebär att de har en större påverkan på politiken eller allmänhetens uppfattning av frågan är svårt att säga, men det vore intressant att studera vidare.

6.1.2 Vanligaste offren, orsakerna och lösningarna

I likhet med Kleinschmit och Sjöstedt (2014) studie, om skog och klimatdebatten, är det naturen, i denna studie nyckelbiotoper och naturen och klimat, som är de vanligaste offren. Däremot skiljer sig orsakerna och lösningarna. I Kleinschmit och Sjöstedts studie var samhället den vanligaste orsaken, och stat eller myndigheter vanligaste lösningen, medan det var skogsbruk respektive naturvård i denna studie.

Det går att reflektera kring vilka de vanligaste offren är och varför. Med tanke på att syftet med nyckelbiotopsinventeringen att ”få bättre kunskap om var i

skogslandskapet det finns biologiskt särskilt värdefulla miljöer.” (Skogsstyrelsen, 2016), så är det logiskt att naturen och klimatet spelar en stor roll i debatten, och med tanke på att nyckelbiotopsinventeringen är ett viktigt underlag vid prioritering av formellt skydd (NoS, 2005) och att Sverige inom ramen för internationella konventioner ska prioritera att skydda den biologiska mångfalden (Forsberg, 2012) är det också ganska logiskt att naturen och klimatet pekats ut som offer (figur 7). Det som däremot är förvånande är att det i debatten saknas en stark problematisering kring att detta ändå måste ske med en avvägning mot de ekonomiska och sociala målen. Visst detta finns till viss del, till exempel så förekommer enskilda markägare i 18 % (61 av 335 st.) av inramningarna och sociala värden i 19 % (65 av 335 st.) av inramningarna som offer, men inte alls i samma utsträckning som naturen och klimatet som förekommer i 78 % (262 av 335 st.) av inramningarna (figur 7). Bakom nyckelbiotopskonceptet måste det ändå finnas dessa avvägningar, annars hade stat och myndigheter istället kunna sagt att all natur i Sverige är värd att skydda, och sedan låtit samrådsplikten enligt miljöbalken gälla för all skog. Det bör därför i allra högsta grad kunna lyftas allt mer att nyckelbiotopsinventeringarna är ett viktigt underlag för att på bästa sätt kunna värna om den biologiska mångfalden utan att för den delen göra ett alltför stort avkall på skogens ekonomiska och sociala värden.

Den vanligaste orsaken var skogsbruk (figur 8), vilket inte var så konstigt med tanke på att när skog skyddas, så skyddas den från skogsbruk, eller åtminstone från trakthyggesbruk som var avsett i detta fall när skogsbruk benämndes. Det finns däremot tillfällen då ett anpassat skogsbruk eller naturvårdande skötsel är mer lämpligt än att lämna skogen för fri utveckling, det är därför inte alla typer av skogsbruk som ses som orsaken, utan framförallt trakthyggesbruket. Det intressanta här är att de som faktiskt genomför skogsbruket var desto mer sällan omnämnda som orsaken. Detta går i linje med det Park och Kleinschmits (2016) studie visade på, det vill säga att aktörer inte är så benägna att peka ut andra aktörer som orsak till ett problem. Det är istället vanligare att peka ut aktörer som lösningen på ett problem. I detta fall verkar det desto vanligare att peka ut skogsbruk, som förekom i 36 % (119 av 335 st.) av inramningarna, som orsaken till problemet än det var att peka ut organisationer som äger skog, som förekom i 15 % (49 av 335 st.) av inramningarna, eller för den delen enskilda markägare eller deras företrädare, som inte ens förekom bland de vanligare orsakerna (figur 8). Visst, stat eller myndigheter, som förekom i 27 % (89 av 335 st.) av inramningarna, äger också skog, men med tanke på att organisationer som äger skog samt enskilda markägare tillsammans äger ca 75 % av skogsmarken (figur 1; Skogsstyrelsen, 2014), så borde de i allt högre grad borde förekomma som orsak.

I linje med reflektionen angående vilka som är de vanligaste offren och varför, går det att göra en liknande reflektion här. Det vill säga att ska en nyanserad bild av nyckelbiotopskonceptet presenteras bör det också problematiseras att när dessa

områden prioriteras för formellt skydd (enligt NoS, 2005), så prioriteras det också bort andra värden som de ekonomiska och sociala. Naturvård borde därför förekomma som en orsak till att skogsbruk, ekonomisk lönsamhet, välfärd och liknande blir lidande. Även om det sker i en liten utsträckning. I detta fall förekom inte ens naturvård bland de vanligaste orsakerna (figur 8).

Att stat eller myndigheter är bland de vanligaste orsakerna, stämmer väl med resultatet i Park och Kleinschmits (2016) studie, som endast tittade på vilka aktörer som pekades ut som orsak och lösning i den internationella naturskyddsdebatten. Där var stat eller myndigheter både den vanligaste orsaken och lösningen, vilket de även var i denna studie (figur 8 och 9) (när alla kategorier som inte är aktörer utesluts). Detta kan tolkas som att oavsett om det är den lokala, nationella eller internationella naturskyddsdebatten som undersökts så är det stat eller myndigheter som förväntas ta det största ansvaret, både för det som hänt i det förflutna och det som kommer att hända i framtiden. Det är därmed intressant att stat eller myndigheter förekommer så sällan i argumenterande artiklar (figur 6, samt diskussion i kap 6.1.1), eftersom att en aktör som anses bära ett sådant stort ansvar också borde vara allt flitigare med att placera sin egen inramning i media, genom att själva skriva artiklar det vill säga. Istället för att förlita sig på att journalister inkluderar dem i artiklar.

Angående de vanligaste lösningarna är det, inte förvånande, naturvård, som förekommer i 48 % (161 av 335) av inramningarna, samt stat eller myndigheter, som förekommer i 26 % (87 av 335 st.) av inramningarna, som är vanligast (figur 9). Anledningen till att det inte är förvånande är att nyckelbiotoper ska prioriteras vid formellt skydd av skog (NoS, 2005), och formellt skydd ingår inom kategorin naturvård, samt att stat eller myndigheter är de som är ansvariga för formellt skydd. Det som däremot är underligt är att de som förväntas skydda nyckelbiotoper inom ramen för frivilliga avsättningar omnämns i sådan liten utsträckning. De förekommer nämligen bara i 10 % (33 av 335 st.) av inramningarna vad gäller organisationer som äger skog respektive 11 % (38 av 335 st.) av inramningarna vad gäller enskilda markägare eller deras företrädare (figur 9).

Intressant är också att variationen i det som pekas ut som offer, orsak samt lösning är desto större år 2017/18, än vad det är tidigare under debatten (figur 7, 8 och 9). Detta skulle kunna tolkas som att det 2017/18 är en tydligare polarisering mellan inramningarna, och därmed också aktörerna. Men det kan också bara vara en konsekvens av att fler aktörer deltar i debatten, och att det därför uppvisas en större bredd än vad som syns tidigare. Förmodligen är det senare mer sannolikt, men här skulle det vara intressant med uppföljande studier framgent.

6.2 Vanligaste inramningarna

Vad gäller de vanligaste inramningarna är det intressant att de inramningar Beland Lindahl (2009) fann i sin studie där hon undersökte olika aktörers inramningar av skogsskydd, även återfinns i denna studie (figur 10). Det är framförallt ”skydd av skog för biologisk mångfald” som framträder starkt även i denna studie. De andra inramningarna ”skogsbruk för jobb och välfärd”, ”skydd av skog för urbefolkningens intressen” samt ”skogsskydd för lokala intressen” förekommer, men är ganska svaga relativt den första inramningen. Detta skulle kunna indikera att ”skydd av skog för biologisk mångfald” är mer medialt intressant i nyckelbiotopsdebatten än de övriga. Men det kan också vara en konsekvens av att den första inramningen används frekvent av de tre största aktörerna, det vill säga journalister, stat eller myndigheter samt miljöorganisationer (figur 10). Även här skulle det vara önskvärt att det problematiserades lite mer kring det här med skydd av skog, det vill säga att även ”skogsbruk för jobb och välfärd”-inramningen lyfts, eftersom att nyckelbiotopskonceptet även stöttar den inramningen. Detta eftersom att om det bara var ”skydd av skog för biologisk mångfald” som låg bakom nyckelbiotopskonceptet, så skulle det inte behövas några nyckelbiotoper utan då skulle all skog i Sverige kunna skyddas, men eftersom att så inte är fallet kan det antas att anledningen till att nyckelbiotoperna utgör en sådan liten andel av Sveriges skogsmark, är för att det skall finnas utrymme även för skogens ekonomiska och sociala intressen såsom just jobb och välfärd. I övrigt är det inte förvånande att inramningen ”skydd av skog för biologisk mångfald” är stark, eftersom att nyckelbiotopsinventeringens syfte är att identifiera de biologiskt värdefulla miljöerna i skogslandskapet (Skogsstyrelsen, 2016) så att dessa kan prioriteras vid formellt skydd av skog (NoS, 2005).

Att de flesta aktörer verkar vara överens om att nyckelbiotoper samt naturen och klimatet är de främsta offren och att naturvård är främsta lösningen (figur 10) är inte särskilt förvånande, med anledningen av diskussionen ovan och i kapitel 6.1.2. Det är däremot särskilt intressant att enskilda markägare eller deras företrädare är den aktör med bredast inramningar, det vill säga den aktör som inkluderar flest kategorier i sina inramningar, vilket indikerar att de problematiserar i allt högre utsträckning än andra aktörer (figur 10). De är den av de vanligaste aktörerna som faktiskt är närmast att både inkludera ”skydd av skog för biologisk mångfald” samt ”skogsbruk för jobb och välfärd”, som var två vanliga inramningar i studien av Beland Lindahl (2009).

Det som däremot är oroande är att de ser stat eller myndigheter och nyckelbiotoper som en orsak och sig själva som ett offer, vilket indikerar att dialogen kring nyckelbiotoper mellan enskilda markägare samt deras företrädare och stat eller myndigheter inte har fungerat. Detta bekräftas av citatet från Dagens Nyheter, 2017-10-18, där en enskild markägare berättar att han skickade in en avverkningsanmälan av

en nyckelbiotop, bara för att ens få kontakt med myndigheterna (se 5.3). Det är också så att hade kommunikationen fungerat borde inte nyckelbiotoperna eller inventeringen i sig ses som en orsak. Detta eftersom syftet med nyckelbiotoperna eller inventeringen inte varit att det ska drabba enskilda markägare, men på något sätt verkar de uppleva sig som offer ändå, vilket antyder att dialogen varit bristande. Kanske är det också kopplat till att stat eller myndigheter inte beskriver enskilda markägare som en lösning, även fast den nationella strategin för skydd av skog (NoS, 2005) är tydlig med att markägarna själva förväntas skydda nyckelbiotoper som uppgår till och med 5 % av arealen inom ramen för markägares frivilliga avsättningar. Dessutom verkar enskilda markägare peka ut ekonomi som en lösning (figur 10), vilket tyder på att konflikten kanske sitter i att enskilda markägare inte upplever att de blir kompenserade i en tillräcklig utsträckning för de avsättningar de gör. Detta bekräftas av citaten 1998-03-31 i Nerikes Allehanda och 1998-08-19 i Göteborgs-Posten (se kap 5.3), där kräver att anslagen för den ekonomiska kompensationen måste öka.

Dessa resonemang går också i linje med det resultat Götmark (2009) uppvisade, där andelen konflikter mellan markägare och myndigheter ökade när markägare hade en stor andel nyckelbiotoper på sin mark, hade en negativ inställning till nyckelbiotoper samt hade haft bristfälliga kontakter med myndigheter. Detta går också att sammanfatta till att problemet ligger i kommunikationen samt i den ekonomiska ersättningen. I detta fall var inramningen från organisationer som äger skog svag (figur 10), vilket gör det svårt att dra några slutsatser från det, men även där kan det finnas ett liknande problem.

En annan aktör som också ser stat eller myndigheter som orsak är miljöorganisationer (figur 10). Eftersom att dessa har en väldigt liknande inramning som stat eller myndigheter, verkar det inte vara så att de olika aktörerna har olika syn på målet med nyckelbiotopsinventeringen och naturvård, utan att anledningen till att miljöorganisationerna ser stat eller myndigheter som orsak istället grundar sig i att de har olika syn på hur högt ställda målen bör vara. Det är också intressant att miljöorganisationer är den aktör som är mest konsekvent i sin inramning, vilket förmodligen bidrar till att det ur allmänhetens perspektiv är allra lättast att beskriva var miljöorganisationer står i nyckelbiotopsdebatten relativt andra aktörer, särskilt med tanke på att de ändå förekommer relativt frekvent i debatten (figur 10). De är också den aktör som allra mest frekvent förekommer i argumenterande artiklar (figur 6), vilket bör göra deras budskap ännu tydligare, eftersom att de då kan beskriva sin ståndpunkt med sina egna ord på ett helt annat sätt än när en journalist skrivit artikeln.

Eftersom att stat eller myndigheter har ett särskilt ansvar för Skogsvårdslagens jämställda mål mellan ekonomi och miljö borde nyckelbiotoperna ha inramats bredare av dessa. Kanske kan den låga andelen argumenterande artiklar från stat eller

myndigheter (figur 6) vara en av anledningarna till att detta inte är fallet, eller också är det så att nyckelbiotoperna endast som en miljöfråga, trots att det bör finnas ekonomiska avvägningar bakom dem också. Detta bör också ses i relation till att lagar och överenskommelser inte förekommer bland de vanligaste orsakerna (figur 8). Det är alltså inte lagstiftningen, miljömålen eller miljöcertifieringarna aktörerna är missnöjd med, utan snarare hur stat eller myndigheter hanterat dessa. Vilket också indikeras av att aktörer i de två topparna år 1998/99 och 2017/18 i högre utsträckning anger dessa som lösning (figur 9), men inte orsak (figur 8), vilket kan tolkas som att en efterlevnad av dessa ses som en viktig lösning.

6.2.1 Geografiska skillnader

I studien av Sadath m.fl. (2013) visade det sig att olika nivåer av media kan använda olika inramningar, i det fallet var det mellan den nationella och internationella nivån de fann skillnader. I denna studie verkar inramningarna på den nationella nivån, representerad av Dagens Nyheter, vara väldigt lik de inramningar som återfinns på den lokala nivån (figur 11). Det är till och med så att inramningarna på den nationella nivån nästintill är identisk med den norrländska lokala nivån, här representerad av Västerbottens-Kuriren. Medan inramningarna i de lokala tidningarna från Svealand och Götaland, Nerikes Allehanda respektive Göteborgs-Posten, är desto mer lika varandra (figur 11). Att inramningarna i Dagens Nyheter i högre utsträckning liknar dem i Västerbottens-Kuriren än de andra tidningarnas kan vara kopplat till att andelen argumenterande artiklar är mycket högre i Västerbottens-Kuriren än i de andra lokala tidningarna. Detta skulle kunna indikera att aktörerna i norra Sverige varit mer missnöjda med nyckelbiotopskonceptet än andra aktörer, vilket till viss kan styrkas av att en stor andel av de citat som plockats ut (kap 5.3), som har varit av stor vikt för debattens utveckling, kommer från artiklar i Västerbottens-Kuriren, och att Skogsstyrelsen faktiskt valde att pausa nyckelbiotopsinventeringen i nordväst, som annonserades i Dagens Nyheter 2017-03-10. Att detta sedan spillt över på den debatt som förs i nationell press kan dels bero på att den debatt som förts i Västerbottens-Kuriren kan ha haft ett högre medialt värde än den som förts i de andra lokala tidningarna, men det kan också bero på att de lokala aktörerna i Norrland också varit mer aktiva i den nationella debatten än de lokala aktörerna i resterande delar av Sverige.

I övrigt förekommer exploatering i högre utsträckning i tidningarna från Svealand och Götaland (figur 11), det vill säga Nerikes Allehanda respektive Göteborgs-Posten, vilket skulle kunna vara kopplat till att exploateringsstakten eller synen på exploatering är annorlunda där än i Norrland. Detta har däremot inte undersökts vidare och kan därav varken styrkas eller dementeras. Det faktum att Westling (2012) såg att naturvården i södra Sverige i högre grad motiverades av sociala

värden än i norra Sverige, syns inte lika tydligt här. Även om det förekom i högre utsträckning i Nerikes Allehanda, så var signalen väldigt svag i Göteborgs-Posten, detta resultat är därav inte i linje med Westlings (2012). Detta kan givetvis bero på att hon framförallt inriktade sig på konflikter, medan denna studie är mer inriktad på nyckelbiotoper i allmänhet och inte bara dess konflikter.

6.3 Inramning av nyckelbiotopskonceptet över tid

Det går att reflektera kring hur nyckelbiotoper framställts över tid och anledningen till att nyckelbiotoper och dess inventering framförallt porträtterats som ett offer fram till år 2017/18, då synen på dem skiftade och de började inramas som både en orsak och lösning också (figur 12). Detta är då framförallt kopplat till inventeringens genomförande och den debattartikel som skrevs av Skogsstyrelsen generaldirektör, och publicerades i Dagens Nyheter 2017-03-01, där beslutet om en paus av inventeringen av nyckelbiotoper i nordvästra Sverige annonserades. Det som kanske är allra mest anmärkningsvärt med det hela är att Skogsstyrelsen redan år 1998-11-30 själva annonserar problem med inventeringsmetodiken i media, i Västerbottens-Kuriren (se kap 5.3. för hela citatet). Redan då säger Skogsstyrelsen att ”En alltför strikt tillämpning av definitionen skulle i delar av de fjällnära områdena enligt vår bedömning leda till orimliga resultat.”. Detta i samband med att miljöorganisationerna kritiserat Skogsstyrelsen genomförande av nyckelbiotopsinventeringen, 1998-11-14 i Västerbottens-Kuriren, i samband med protesterna i Arvliden (se kap 5.3). Det bekräftas sedan, 1999-02-04 i Västerbottens-Kuriren, av en forskare att Skogsstyrelsen verkar ha använt strängare urvalskriterier i norra Sverige än i södra (se kap 5.3). När Skogsstyrelsen sedan inte gör några ändringar i metoden, åtminstone vad som går att se inom ramen för denna studie, utan först 19 år senare väljer att pausa inventeringen, med hänvisning just till att inventeringsmetoden inte är anpassad för landskapet i nordvästra Sverige, är det förståeligt att detta väcker starka reaktioner. Detta illustreras bland annat av de citat som valts ut från toppen år 2017/18 i kap 5.3, men också genom att antalet artiklar ökade markant år 2017/18 (figur 4) samt antalet argumenterande artiklar också ökade (figur 6). Kanske hade detta inte väckt samma reaktioner om pausen istället genomförts år 1998/99, när det ändå i media redan uppmärksammats att detta var ett problem.

En annan fråga som ännu inte är adresserad av Skogsstyrelsen, åtminstone inte utifrån vad som kan ses inom ramen för denna studie, är det faktum att det fortfarande finns en stor oro kring att andelen nyckelbiotoper i Sverige ständigt är ökande och att avslutade inventeringar direkt följs av nya inventeringar. Denna oro har funnits med under hela debatten. Till exempel fanns den redan 1995-11-29, i en artikel i Västerbottens-Kuriren, den fanns med 2002-07-15 i Göteborgs-Posten, och den

finns med 2017-03-11 i en artikel i Västerbottens-Kuriren (se kap 5.3). Om denna fråga inte adresseras, till exempel genom att sätta upp en gemensam målbild för den totala andelen nyckelbiotoper per län eller liknande, kommer detta att fortsätta vara bränsle till debatten kring nyckelbiotopernas vara eller icke vara. Med tanke på att Skogsstyrelsen nu också fått ett uppdrag att fortsätta inventera nyckelbiotoper i tio år till, kommer detta att vara en fråga som kommer att behöva adresseras inom kort, för att inte riskera att markägarna inte längre går med på att skydda nyckelbiotoper inom ramen för deras frivilliga avsättningar, vilket kan ha stora konsekvenser för det arbete som lagts ner över åren, och inte minst för den biologiska mångfalden.

6.4 Måluppfyllelse och fortsatt forskning

Denna frameanalys av nyckelbiotopsdebatten i dagsmedia har på ett tillfredställande sätt skapat en förståelse för hur debatten kring nyckelbiotoper sett ut över tid. Detta genom att belysa vilka aktörer som varit aktiva i debatten, vilken bild dessa har förmedlat angående nyckelbiotoper och nyckelbiotopsinventeringen till allmänheten samt hur detta har förändrats över tid. Det har däremot varit desto svårare att förklara exakt varför debatten utvecklats som den gjort, även om vissa aspekter av detta adresserats i diskussionen, men för att till exempel förstå varför antalet artiklar rörande nyckelbiotoper var så lågt under åren 2013-2016, eller varför Skogsstyrelsen inte pausade nyckelbiotopsinventeringen i nordvästra Sverige redan under slutet på 1990-talet, så är ytterligare studier nödvändiga. Med tanke på att Skogsstyrelsen dessutom fått i uppdrag att fortsatt inventera nyckelbiotoper, kommer det absolut finnas anledningar till att undersöka detta vidare och att göra uppföljande studier.

6.5 Slutsatser

Antalet artiklar där nyckelbiotoper har inramats över tid har varierat. Tydligaste topparna i debatten är år 1998/99 och år 2017/18. Varav den första framförallt är kopplad till att miljöbalken skapas (Forsberg, 2012), FSC bildas (2009), och miljömålet Levande skogar tas fram (NoS, 2005) och den andra framförallt är kopplad till att Skogsstyrelsen annonserar i Dagens Nyheter 2017-03-10 att de pausar nyckelbiotopsinventeringen i nordvästra Sverige. Den andra toppen är särskilt framträdande i Norrland och Västerbottens-Kuriren förmodligen eftersom att det framförallt är de norrländska skogsägarna som berörs av pausen.

Fördelningen mellan de vanligaste aktörerna har inte förändrats så mycket över tid, utan det är framförallt stat eller myndigheter, journalister, miljöorganisationer, enskilda markägare eller deras företrädare samt organisationer som äger skog som är de vanligaste aktörerna. Av dessa är de tre första betydligt vanligare än de två

sista, vilket kan ifrågasättas till viss del eftersom att det är framförallt de två sista som äger den största andelen av skogsmarken i Sverige, bortsett från staten. De borde därför förekomma i en allt högre utsträckning i debatten. Intressant är också att det finns en avsaknad av forskare i debatten, vilket skiljer sig från tidigare studier av liknande debatter. En annan aspekt av fördelningen mellan de vanligaste aktörerna är hur ofta de var och en förekommer i argumenterande artiklar, det vill säga artiklar de skrivit själva. I detta fall var miljöorganisationer absolut vanligast. Här hade det varit önskvärt att stat eller myndigheter var desto vanligare, än vad de är nu, eftersom att det ändå är de som står bakom hela nyckelbiotopskonceptet.

I debatten är det över tid vanligast att nyckelbiotoper samt naturen och klimatet (fr.a. den biologiska mångfalden) är porträtterat som ett offer i debatten, medan skogsbruk (fr.a. trakthyggesbruk) och stat eller myndigheter är de vanligaste orsakerna och naturvård och stat eller myndigheter är den främsta lösningen. Det som saknas bland dessa är ett bredare perspektiv, det vill säga att det på ett tydligare sätt beskrivs att i det fall skydd eller avsättning av nyckelbiotoper prioriteras, så har det gjorts i avvägning mot skogens ekonomiska och sociala värden. För det är det hela nyckelbiotopskonceptet går ut på egentligen, det vill säga att hitta de områden som gör största möjliga biologiska nytta, så att dessa kan värnas utan att måste göra allt för stora avkall på skogens ekonomiska och sociala nyttor, som bidrar till exempelvis jobb och välfärd.

I inramningarna är journalister, stat eller myndigheter samt miljöorganisationer väldigt samstämmiga. De pekar alla ut nyckelbiotoper samt naturen och klimat som offer, skogsbruk som orsak och naturvård som lösning. Enskilda markägare har däremot en liten annan inramning eftersom de i högre utsträckning pekar ut sig själva som offer, men också lösning, samt stat eller myndigheter som orsak och lösning. De pekar också ut nyckelbiotoper som lösning. För organisationer som äger skog är det desto svårare att säga exakt var de står, eftersom att de inte är så konsekventa i sin inramning. Särskilt intressant är att enskilda markägare eller deras företrädare skiljer sig från de andra, och att stat eller myndigheter och journalister är så samstämmiga med miljöorganisationer. Det hade förmodligen varit bra om stat eller myndigheter breddade sin inramning, eftersom de faktiskt ska se efter både skogens miljömässiga, sociala och ekonomiska intressen, och att kommunikationen mellan stat eller myndigheter och enskilda markägare verkar vara bristfällig vilket kan grundas i att de har olika inramningar.

Vad gäller de geografiska skillnaderna verkar alla tidningar vara ganska samstämmiga. Särskilt intressant är att den nationella nivån, Dagens Nyheter, och den lokala nivån i Norrland, Västerbottens-Kuriren, presenterar i princip identiska inramningar, vilket skulle kunna bero på att de funnits ett större missnöje kring nyckelbiotopsinventeringen i Norrland, vilket också spillt över på inramningarna i den

nationella pressen. I övrigt var exploatering desto vanligare som orsak i de två sydliga tidningarna, det vill säga Nerikes Allehanda och Göteborgs-Posten.

Det faktum att nyckelbiotoper och nyckelbiotopsinventeringarna framförallt inramats som offer fram till år 2017/18 då de börjar inramas som även orsak och lösning, beror framförallt på den debattartikel som skrevs 2017-03-10 i Dagens Nyheter av Skogsstyrelsens generaldirektör, där en paus av nyckelbiotopsinventeringarna i nordvästra Sverige annonserades. Detta medförde att allt fler aktörer började inrama inventeringen som sådan som antingen en orsak eller lösning. Det som är särskilt intressant med pausen är att Skogsstyrelsen redan under slutet av 1990-talet gick ut i media och sa att inventeringsmetodiken inte är så väl anpassad till nordvästra Sverige. Detta uppmärksammades också av andra aktörer under denna period, men trots detta dröjer det till år 2017 innan Skogsstyrelsen faktiskt väljer att se över metodiken.

En annan problematik som ännu inte adresserats av Skogsstyrelsen åtminstone inte vad som uppmärksammats inom ramen för denna studie, är det faktum att det finns en stor oro för att andelen nyckelbiotoper ständigt är ökande, vilket varit en oro som följt med under hela debatten. Nu när Skogsstyrelsen dessutom fått i uppdrag att inventera nyckelbiotoper i tio år till, är det nog lämpligt att lyfta frågan och arbeta fram en gemensam målbild för andelen nyckelbiotoper i Sverige. Annars finns risken att markägare inte längre väljer att fortsätta avsätta nyckelbiotoper, inom ramen för de frivilliga avsättningarna vilket kan ha stora konsekvenser för det arbete som lagts ner över åren.

Avslutningsvis är en framanalys av media ett bra verktyg för att få en tydlig bild av debattens innehåll och utveckling över tid, men för att verkligen förstå varför debattens utvecklats som den gjort behövs det ytterligare studier.

Referenslista

- Appelstrand, M., 2007. Miljömålet i skogsbruket: styrning och frivillighet. Lunds universitet. Sociologiska institutionen.
- Beland Lindahl, K. & Institutet för framtidsstudier, 2009. Skogens kontroverser: en studie om plats och politik i norra Sverige, Stockholm: Institutet för framtidsstudier
- Benford, R. D., Snow, D. A., 2000. Framing processes and social movements: an overview and assessment, *Annual Review of Sociology*, 26(1), pp. 611–639.
- Djerf-Pierre, M., 2012. When attention drives attention: Issue dynamics in environmental news reporting over five decades. *European Journal of Communication*, 27(3), pp.291–304.
- Entman, R., 1993. Framing: toward clarification of a fractured paradigm, *Journal of Communication*, 43(4), pp. 51–58.
- Feindt, P.H., Kleinschmit, D., 2011. The BSE crisis in German newspaper: reframing responsibility. *Sci. Cult.* 20 (2), 183–208.
- Forsberg, M. 2012. Skogen som livsmiljö: En rättsvetenskaplig studie om skyddet för biologisk mångfald. Uppsala universitet. 326 pp. Uppsala. ISBN 978-91-506-2297-3.
- FSC, 2010. Svensk skogsbruksstandard enligt FSC med SLIMF-indikatorer (FSC-STD-SWE-02-03-2010 SW).
- Kleinschmit, D., Sjöstedt, V., 2014. Between science and politics: Swedish newspaper reporting on forests in a changing climate. *Environmental Science and Policy*, 35, pp.117–127.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, 2017. Värdefulla skogar. Skrivelse. Naturvårdsverket diarienummer NV-00110-16. Skogsstyrelsen diarienummer 2016/479.
- Nitare, J. & Norén, M. 1992. Nyckelbiotoper kartläggs i nytt projekt vid Skogsstyrelsen. *Svensk Botanisk Tidskrift* 86: 219–226.
- Park, M. S., Kleinschmit, D., 2016. Framing forest conservation in the global media: An interest-based approach. *Forest Policy and Economics*, 68, pp.7–15.
- PEFC, 2017. Svenska PEFC:s skogsstandard (PEFC SWE 002:4 2017 – 2022).
- Sadath, N., Kleinschmit, D. and Giessen, L., 2013. Framing the tiger - A biodiversity concern in national and international media reporting. *Forest Policy and Economics*, pp. Forest Policy and Economics, 2013.
- Schlyter, P., Stjernquist, I., Bäckstrand, K., 2009. Not seeing the forest for the trees? The environmental effectiveness of forest certification in Sweden. *Forest Policy and Economics*, 11(5), pp.375–382.
- Skogsstyrelsen, 2014. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

- Skogsstyrelsen, 2016. Nulägesbeskrivning om nyckelbiotoper. Rapport 7/2016. Jönköping.
- Skogsstyrelsen, 2017. Avrapportering av regeringsuppdrag om frivilliga avsättningar. Skogsstyrelsen Meddelande 4/2017
- Timonen, J., Siitonen, J., Gustafsson, L., Kotiaho, J. S., Stokland, J. N., Sverdrup-Thygeson, A., and Mönkkönen, M., 2010. Woodland key habitats in northern Europe: concepts, inventory and protection, *Scandinavian Journal of Forest Research*, 25:4, 309-324
- Uggla, Forsberg & Larsson, 2016. Dissimilar framings of forest biodiversity preservation: Uncertainty and legal ambiguity as contributing factors. *Forest Policy and Economics*, 62, pp.36–42.
- Westling, U., 2012. Utrymme för konflikt: skogliga konflikter i svensk press 1990-2011.

Bilaga 1

Kategorierna och dess beskrivningar

Beskrivning	Kategorier	Underkategorier	Källa
Personer som bedriver journalistik	Journalister	Saknas	Kleinschmit och Sjöstedt (2014), Sadath m.fl. (2013), Park och Kleinschmit (2016)
Personer som bedriver forskning	Forskare	Universitet och högskolor Näringsliv	Kleinschmit och Sjöstedt (2014), Sadath m.fl. (2013), Park och Kleinschmit (2016)
Stat och myndigheter eller statstjänstemän vid stat och myndigheter som agerar företrädare för detsamma.	Stat eller myndigheter	Regering Skogsstyrelsen/Skogs- vårdsstyrelsen Naturvårdsverket Länsstyrelsen Sveaskog/Domänverket/ Assidomän Fastighetsverket/Statens fastighetsverk	Kleinschmit och Sjöstedt (2014), Sadath m.fl. (2013), Park och Kleinschmit (2016)
Partipolitiska företrädare i partiledning, riksdag och kommuner	Politiker	Kommunpolitiker Riksdagsledamöter/ partiledare	Kleinschmit och Sjöstedt (2014), Sadath m.fl. (2013), Park och Kleinschmit (2016)
Personer som är enskilda markägare samt de som företräder dessa exempelvis skogsägarföreningarna	Enskilda markägare eller deras företrädare	Skogsägarföreningar Enskilda markägare	Götmark (2009), Beland Lindahl (2009)
Organisationer som äger skog eller dess företrädare.	Organisationer som äger skog	Kyrkan Allmänningsskogarna Skogsbolag Kommuner	Kleinschmit och Sjöstedt (2014), Park och Kleinschmit (2016), Beland Lindahl (2009)
Organisationer som arbetar med skogsfrågor ur ett miljöperspektiv och som inte äger skog	Miljöorganisationer	Saknas	Kleinschmit och Sjöstedt (2014), Sadath m.fl. (2013), Park och Kleinschmit (2016), Ugglan m.fl. (2016), Beland Lindahl (2009)
Personer som inte äger skog och som inte heller företräder någon organisation	Privatpersoner	Saknas	Sadath m.fl. (2013), Park och Kleinschmit (2016)
Lagar, politiska mål och överenskommelser både nationellt och internationellt	Lagar och överenskommelser	Regeringsformen (ägar- rätten) Skogsvårdslagen Miljöbalken Miljöcertifieringar Konventionen om biologisk mångfald Miljömålen	

Beskrivning	Kategorier	Underkategorier	Källa
Kunskap och kompetens i form av utbildning, forskning och erfarenheter	Kunskap och kompetens	Utbildning Erfarenhet Forskning	Till del Götmark (2009)
Skötsel, fri utveckling eller skydd av skog för miljömässiga värden	Naturvård	Formellt skydd Frivilliga avsättningar Generell hänsyn Naturvårdande skötsel Fri utveckling	Westling (2012)
Nyckelbiotoper och nyckelbiotopsinventeringen	Nyckelbiotoper	Nyckelbiotoper Nyckelbiotopsinventeringen	
Skogens direkta ekonomiska värden	Ekonomi	Fastighetsvärde Ekonomisk ersättning/resurser Råvaruvärde Lönsamhet	Till del Götmark (2009)
Skogens miljömässiga värden såsom biologisk mångfald och klimat	Naturen och klimat	Biologisk mångfald Klimat Frisk luft Rent vatten	Kleinschmit och Sjöstedt (2014)
Skogens indirekta ekonomiska värden samt sociala värden	Samhället	Arbetsstillfällen Råvaruexport Välfärd	Kleinschmit och Sjöstedt (2014)
Skötsel av skog för ekonomiska värden	Skogsbruk	Trakthyggesbruk Hyggesfritt skogsbruk/Anpassad skötsel	Westling (2012)
Skogens direkta sociala värden	Sociala värden	Friluftsliv/Turism Rekreation/Jakt Arv/Kultur Rennäring	Westling (2012)
Ändrad användning av skogsmarken	Exploatering	Energi Bostäder och infrastruktur Gruv och bergtäkt	
Allt som inte går in under resterande kategorier	Annan/annat	Annan/annat	Kleinschmit och Sjöstedt (2014), Park och Kleinschmit (2016)